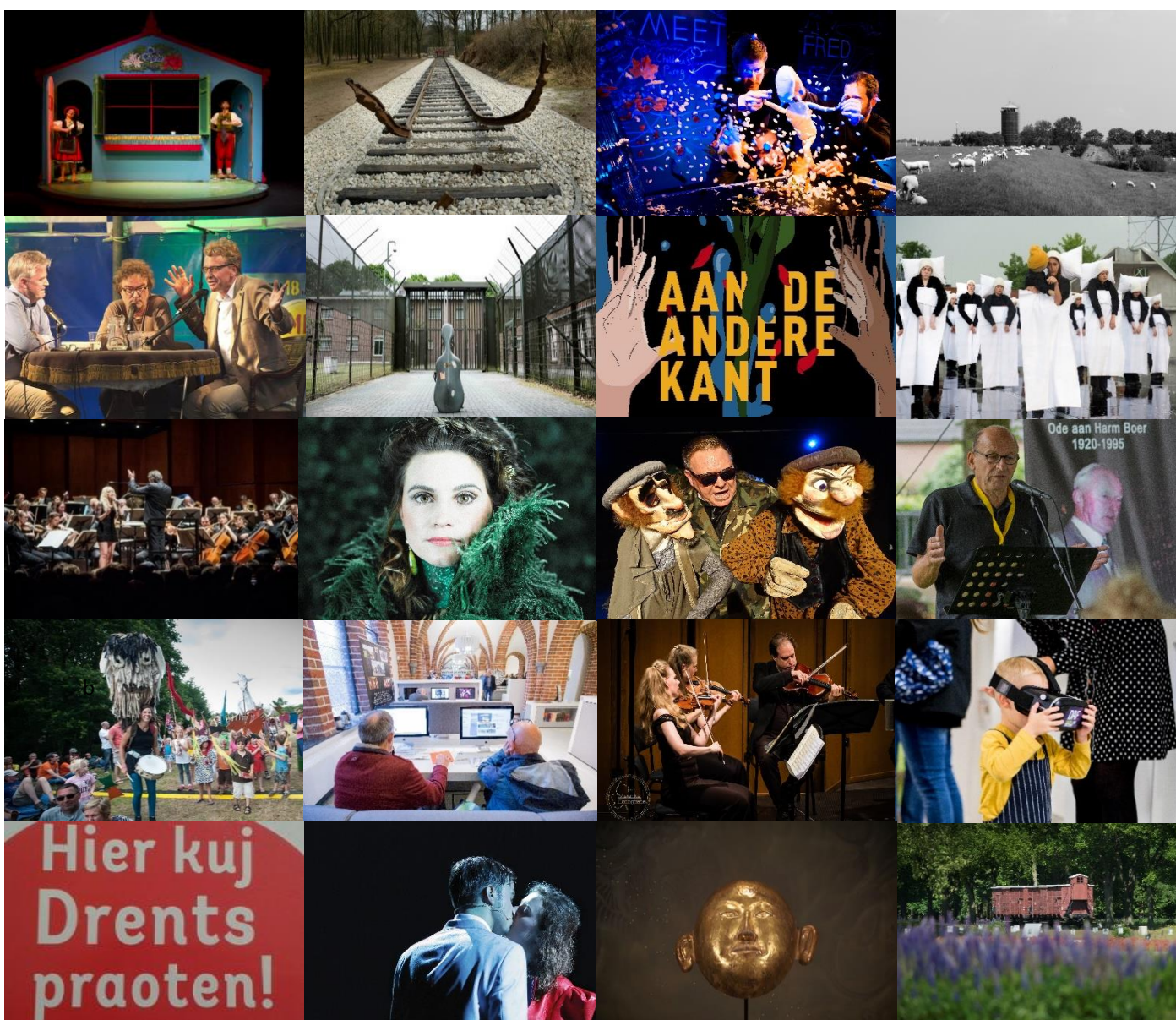

CULTUURMONITOR DRENTHE 2017-2020 - EDITIE 1

Cultuurmonitor Drenthe 2017-2020 Editie 1

Overzicht van waardecreatie door provinciaal gesubsidieerde instellingen
Februari 2019 – Informatie over 2017

Provincie Drenthe

Ineke Pul
Dineke Arends
Hans Veenstra

Berenschot

Hanna Marije Booij
Aafje de Roest
Isabelle Hegeman
Bastiaan Vinkenburg

Inhoud

1. Drentse Cultuur in beeld	4
1.1 Eerste editie van Cultuurmonitor 2017-2020	4
1.2 Cultuurnota 2017-2020: De Verbeelding van Drenthe	4
1.3 Totstandkoming van de cultuurmonitor	5
1.4 Leeswijzer	5
2. Algemene informatie instellingen	6
2.1 Geografische spreiding	6
2.2 Deelnemende instellingen	7
2.3 Bezoekersaantallen	9
2.4 Soorten activiteiten	10
2.5 Kengetallen 2017	10
2.6 Publieke financiering	11
3. Artistieke waarde	12
3.1 Artistieke kwaliteiten	12
3.2 Talentontwikkeling	13
3.3 Vernieuwing	13
3.4 Samenwerking en verbinding	15
3.5 Drentse actualiteit	17
3.6 Het Drentse gezicht	18
4. Maatschappelijke waarde	19
4.1 Bereik specifieke doelgroepen	19
4.2 Educatie	20
4.3 Groot aantal vrijwilligers	21
4.4 Bezoekerstevredenheid	21
4.5 Digitalisering	22
5. Economische waarde	23
5.1 Direct en indirect rendement	23
5.2 Eigen inkomsten	23
5.3 Bezoekers	24
5.4 Spin-off	24
5.5 Media	25
5.6 Werkgelegenheid	25
6. Ruimtelijke waarde	27
6.1 Een extra dimensie in provinciaal cultuurbeleid	27
6.2 Beheer en behoud van ruimtelijke objecten	27
6.3 Infrastructuur, kunst en cultuur	28
7. Perspectief van cultuurbeleid en cultuurmonitor	29
7.1 Cultuurbeleid en waarden	29
7.2 Volgende edities van de Cultuurmonitor	31
Bijlage - deelnemende instellingen Cultuurmonitor Drenthe 2017-2020 Editie 1	33

1. Drentse Cultuur in beeld

1.1 Eerste editie van Cultuurmonitor 2017-2020

In 2016 presenteerde gedeputeerde Cees Bijl de Cultuurnota 2017-2020 als volgt: "Met deze cultuurnota laten wij zien dat we trots zijn op het culturele leven in Drenthe." De cultuurnota bevat de provinciale visie op de culturele sector, evenals de manieren waarop de provincie cultuur in brede zin wil stimuleren en daarin wil investeren. De cultuurmonitor is één van de beleidsvoornemens in de cultuurnota van de provincie Drenthe. De ontwikkeling van de cultuurmonitor is door de provincie Drenthe in gang gezet om te komen tot een instrument om de impact van het provinciaal cultuurbeleid te kunnen volgen en is een fundering voor nadere analyses. De cultuurmonitor wil dan ook het culturele leven in beeld brengen waar de provincie met recht trots op kan zijn of worden.

Dit is de eerste editie van de Cultuurmonitor Drenthe 2017-2020. De cultuurmonitor laat de doorwerking zien van het provinciale cultuurbeleid en de provinciale cultuursubsidies. De monitor is informatief voor culturele instellingen, voor de provincie en Drentse gemeenten en voor iedereen die geïnteresseerd is in cultuur in Drenthe. De monitor schetst een beeld van waar de Drentse culturele sector voor staat en hoe deze sector waarde creëert. Dit waardenperspectief biedt de kans om samen vooruit te kijken. Er wordt uitgegaan van een vierledige waardenoriëntatie, namelijk artistiek, economisch, maatschappelijk en ruimtelijk. De monitor toont voor elk van deze waarden beelden en voorbeelden van wat in de provincie op cultureel vlak wordt ondernomen.

Deze eerste editie bevat een verzameling van de activiteiten en initiatieven van de provinciaal gesubsidieerde culturele instellingen en daarmee een weergave van de stand van zaken in 2017. Het is het vertrekpunt voor jaarlijkse monitoring van de culturele sector en vormt de start voor het volgen van trends en ontwikkelingen in de doorwerking van het provinciale cultuurbeleid. Deze eerste editie is daarom ook een uitnodiging aan het culturele veld om het beeld van de cultuurmonitor de komende jaren meer en meer tot de verbeelding te laten spreken. Het laatste hoofdstuk beschrijft daartoe perspectieven voor de culturele sector en voor de cultuurmonitor zelf.

1.2 Cultuurnota 2017-2020: De Verbeelding van Drenthe

De cultuurnota schetst de visie van de provincie op cultuur als volgt: cultuur heeft waarde voor de inwoners van Drenthe, stimuleert sociale cohesie en het vestigingsklimaat, bevordert economische groei, maakt de provincie aantrekkelijk voor toeristen en draagt bij aan de kwaliteit van leven. Daarnaast is cultuur hét middel om het verhaal van Drenthe te vertellen en zichtbaar te maken.

De provincie stelt een aantal thema's in deze visie centraal. De provincie wil investeren in jongeren en cultuur. Inzet op talentontwikkeling en cultuureducatie dragen bij aan het cultuurhistorisch besef, zelfbewustzijn, creativiteit en het vermogen tot zelfexpressie van jongeren. Ook leefbaarheid in de regio is een belangrijk thema. Cultuurhistorisch besef van de Drentse gebouwen en natuur in de dorpen groeit en de bereidheid tot meedoen en meewerken aan culturele activiteiten neemt toe. Er zit hier ruimte in het bereiken van nieuwe doelgroepen en het betrekken van de vele vrijwilligers die actief zijn in de cultuur.

De provincie wil daarnaast investeren in het behoud van het Drentse cultureel erfgoed en de archeologische waarden om het 'Drentse gezicht' te bewaren, uit te dragen en waar nodig te herstellen. Het 'Drentse gezicht' met alle kernkwaliteiten en ruimtelijke waarden die daartoe behoren geeft het onderscheidend vermogen van Drenthe vorm. Het is de reden waarom Drenthe een aantrekkelijke provincie is voor toeristen. De provincie is van mening dat cultuur daarom ook bijdraagt aan de economische ontwikkeling van de provincie. Via de werkgelegenheid in de culturele sector, het toerisme maar ook als onderdeel van het vestigingsklimaat voor bewoners en bedrijven.

1.3 Totstandkoming van de cultuurmonitor

De cultuurmonitor is ontwikkeld in opdracht van de provincie Drenthe door Berenschot. De inhoud en het proces zijn vormgegeven in samenspraak met de provincie en met provinciaal gesubsidieerde culturele instellingen. Vertegenwoordigers van diverse provinciale afdelingen en uit het culturele veld hebben sinds 2015 meegedacht over het waardenperspectief en indicatoren die die waarden kunnen laden. Sindsdien worden jaarlijks de indicatoren in de cultuurmonitor ingevuld met informatie en hulp van de provinciaal gesubsidieerde culturele instellingen, voor zover deze indicatoren voor die instellingen relevant zijn. Dit proces van informatieverzameling op een aantal indicatoren leidt niet per se tot volledigheid, maar wel tot geloofwaardigheid en draagvlak.

Voor de totstandkoming van deze monitor is gebruik gemaakt van de jaarverslagen en jaarrekeningen van 2017 van de Drentse culturele instellingen die door de provincie gesubsidieerd worden. Deze monitor is samengesteld op basis van de aan de provincie aangeleverde verantwoordingen plus een consultatie van het culturele veld. De culturele instellingen hebben de gegevens gecheckt en aangevuld waar nodig. Dankzij de medewerking van de instellingen biedt de monitor een overzicht van wat zij aan waarde hebben gecreëerd in 2017.

Als input is verder een interne voortgangsrapportage van de provincie over de cultuurnota 2017-2020 benut. Ook is op beperkte schaal gebruik gemaakt van kwantitatieve bronnen, zoals het provinciaal werkgelegenheidsregister en de nieuwe Regionale Cultuurindex van de Boekmanstichting. Volgende edities van de monitor kunnen met dergelijke bronnen worden verrijkt. Ook kunnen indicatoren in de verschillende jaren worden vergeleken. Maar deze cultuurmonitor is geen kwantitatieve opsomming, want cijfers vertellen niet het hele verhaal. De monitor bevat juist ook toelichtingen vanuit het culturele veld die verklaren, duiden of voorbeelden geven, en zo trends en ontwikkelingen beschrijven. Zo krijgt de monitor meer kleur.

De cultuurmonitor is geen statisch geheel, maar is continu in ontwikkeling. Het is een instrument dat meebeweegt over de jaren heen met vraagstukken waar de culturele sector mee bezig is. Deze eerste editie die wordt gepubliceerd dient dan ook een tweeledig doel: het presenteren van de staat van cultuur én het doorontwikkelen van de cultuurmonitor tot een instrument dat aan het eind van de cultuurnotaperiode is geoptimaliseerd. Daarom hanteren wij in deze editie de zogenaamde 'proceskaders': gemarkeerde blokken tekst die het proces en de stand van de informatievoorziening beschrijven, en een opmaat vormen voor doorontwikkeling. Een voorbeeld:

Deze eerste editie van de cultuurmonitor is opgesteld in het najaar van 2018 en bevat informatie over 2017. In 2017 is reeds een nulmeting verricht met informatie van een deel van de instellingen over 2016. Daarmee is toen een concept-cultuurmonitor opgesteld voor de provincie, als test waar de monitor 2017 op gebaseerd is. In 2017 zijn de volgende instellingen wel meegenomen die in 2016 nog niet waren meegenomen: Stichting DBF, het Gevangenismuseum, het Hunebedcentrum, Platform Drentse Musea en Loods13. De nulmeting uit 2016 was niet volledig en daarom zijn uitspraken over trends en ontwikkelingen ten opzichte van 2016 nog niet mogelijk.

1.4 Leeswijzer

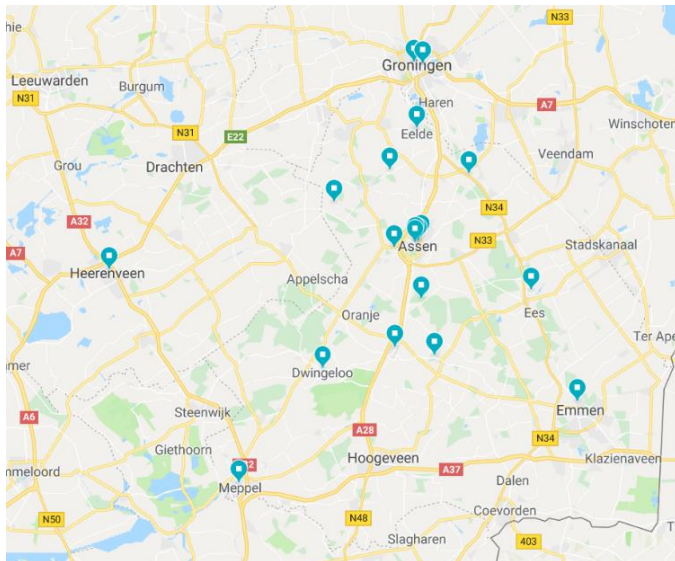
De Cultuurmonitor 2017-2020 Editie 1 is gestructureerd aan de hand van het gehanteerde waardenperspectief en relateert aan de centrale thema's van het cultuurbeleid. We geven in hoofdstuk 2 een algemeen overzicht van de provinciaal gesubsidieerde culturele instellingen die aan deze cultuurmonitor hebben meegewerkt. Een beschrijving van elke afzonderlijke instelling is in de bijlage opgenomen. Hoofdstukken 3, 4, 5 en 6 geven respectievelijk de artistieke waarde, de maatschappelijke waarde, de economische waarde en de ruimtelijk waarde van de Drentse cultuur weer. Aan de hand van sprekende voorbeelden en verhalen, ondersteund met cijfers en grafieken, toont de monitor in deze hoofdstukken op welke wijze de instellingen individueel en gezamenlijk bijdragen aan de waarde(n) van cultuur in Drenthe. In de monitor staan op verschillende plaatsen blauwe proceskaders. Deze kaders geven aanvullende informatie over keuzes in de samenstelling van de monitor of geven extra duiding aan de informatie in grafieken. Hoofdstuk 7 schetst ten slotte het perspectief voor zowel de Drentse culturele sector als de doorontwikkeling van de cultuurmonitor.

2. Algemene informatie instellingen

Dit hoofdstuk toont algemene informatie over de voor deze cultuurmonitor bevroegde instellingen en betreft de geografische spreiding van de instellingen, een indeling van de instellingen naar discipline en de publieke financiering. In de bijlage is een uitgebreide beschrijving van elke afzonderlijke instelling opgenomen.

2.1 Geografische spreiding

Spreiding

Spreiding provinciaal gesubsidieerde instellingen

Bovenstaande figuur toont de spreiding van door de provincie gesubsidieerde instellingen in deze monitor over de provincie. In de gemeente Assen zijn meerdere instellingen gevestigd; zie de uitsplitsing daarvan hieronder. Daarnaast zijn enkele instellingen die een rol vervullen voor Drenthe in de stad Groningen gevestigd. Gevestigd in Friesland functioneert Stichting DBF als meldpunt voor herbestemming van monumenten en erfgoed in Drenthe.

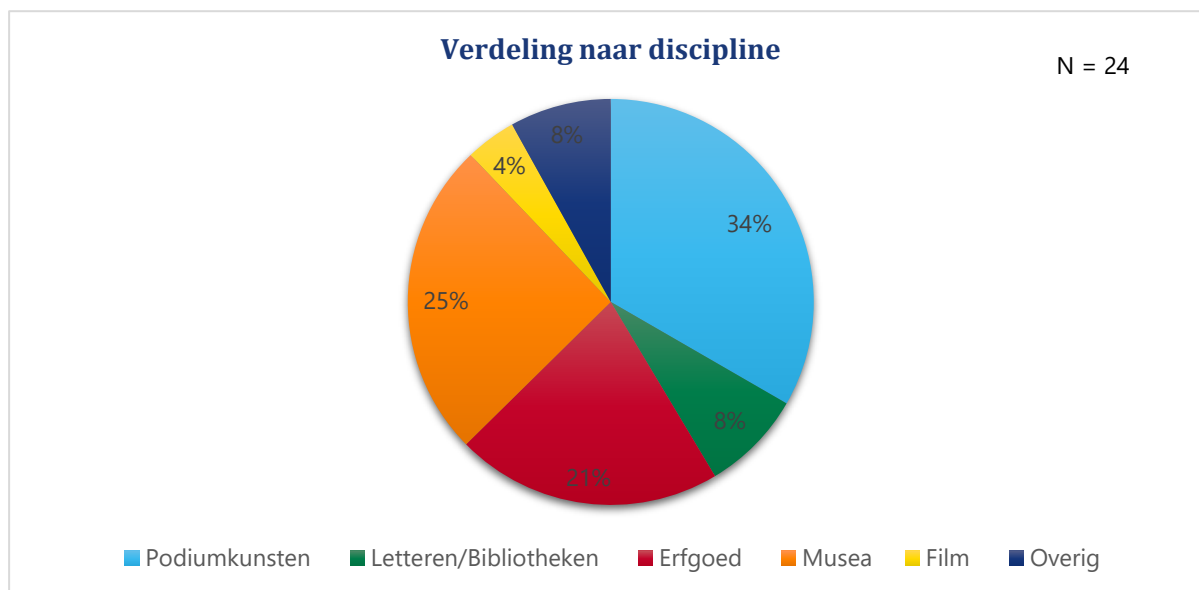
Spreiding provinciaal gesubsidieerde instellingen Assen

2.2 Deelnemende instellingen

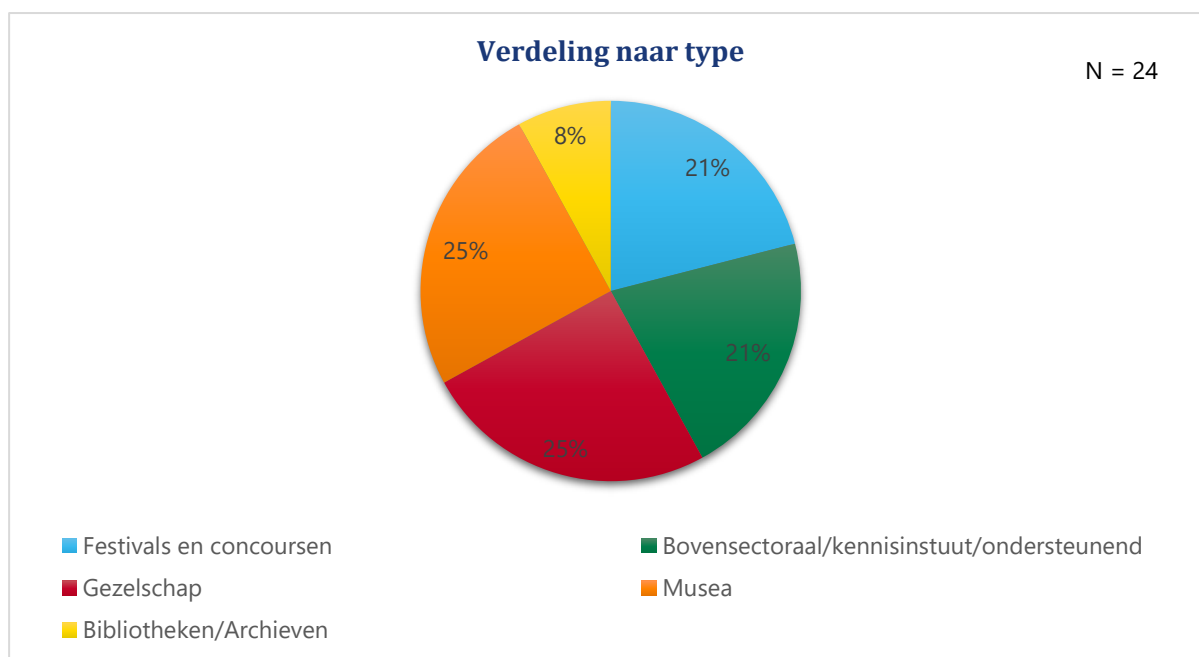
In totaal zijn 24 instellingen in de monitor van 2017 opgenomen. Onderstaande figuur geeft weer op welke wijze de instellingen zijn ingedeeld in diverse disciplines die gangbaar zijn in de culturele sector: musea (6), podiumkunsten (8), letteren/bibliotheken (2), erfgoed (5), film (1) en overig (2). Naast deze disciplines zijn er instellingen van diverse typen: festivals/concours, gezelschappen, musea, bovensectorale instituten, bibliotheken en archieven. De grafieken op de volgende pagina geven een procentuele verdeling weer van de verdeling naar discipline en type.

 <p>Erfgoed</p> <p>Het Drents Archief Het Drents Landschap Huus van de Taol Monumentenwacht Drenthe Stichting DBF</p>	 <p>Musea</p> <p>Drents Museum Gevangenis­museum Veenhuizen Het Hunebedcentrum Museum de Buitenplaats Herinnerings­centrum Kamp Westerbork Platform Drentse Musea</p>	 <p>Podiumkunsten</p> <p>FestiValderAa Garage TDI Het Houten Huis Noord Nederlands Orkest Puppert International Stichting PeerGroup Loods 13 Peter de Grote festival</p>
 <p>Film</p> <p>Internationaal Filmfestival Assen</p>	 <p>Letteren/Bibliotheken</p> <p>Biblionet Drenthe Zomerzinnen</p>	 <p>Overig</p> <p>K&C Drenthe Bevrijdingfestival Drenthe</p>

Voor deze eerste editie van de Cultuurmonitor is een ruime selectie gemaakt van deelnemende instellingen op basis van de omvang van de provinciale subsidiebesteding. De monitor is een groeimodel en biedt ruimte voor uitbreiding met culturele instellingen die de provincie Drenthe ook steunt met lagere bedragen, zoals de Drentse Molenstichting en Museum van Weldadigheid.

Uit bovenstaande figuur kan worden opgemaakt dat het grootste gedeelte van de provinciaal gesubsidieerde instellingen in de Drentse cultuursector behoort tot podiumkunsten, met daaropvolgend erfgoed en musea.

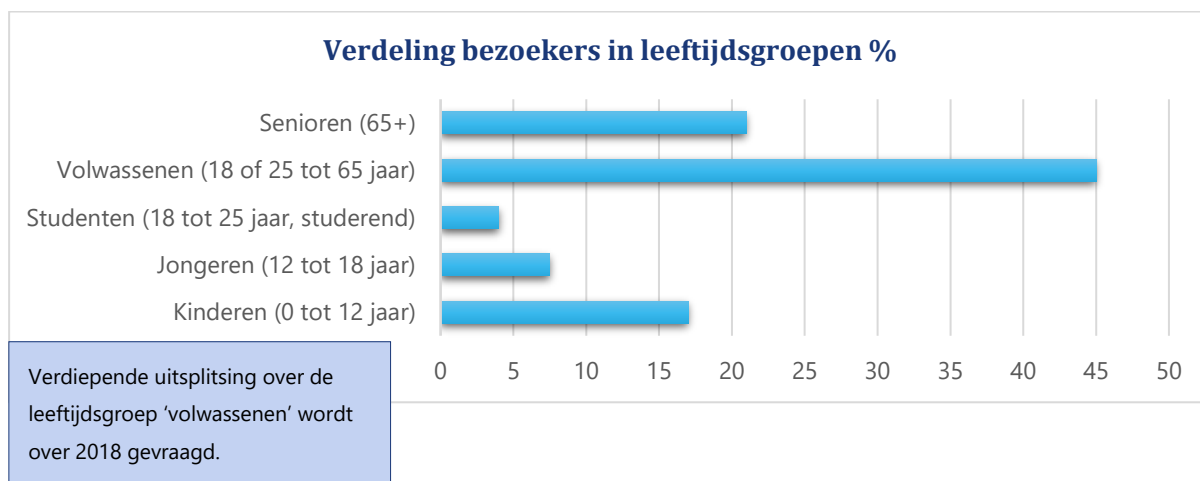
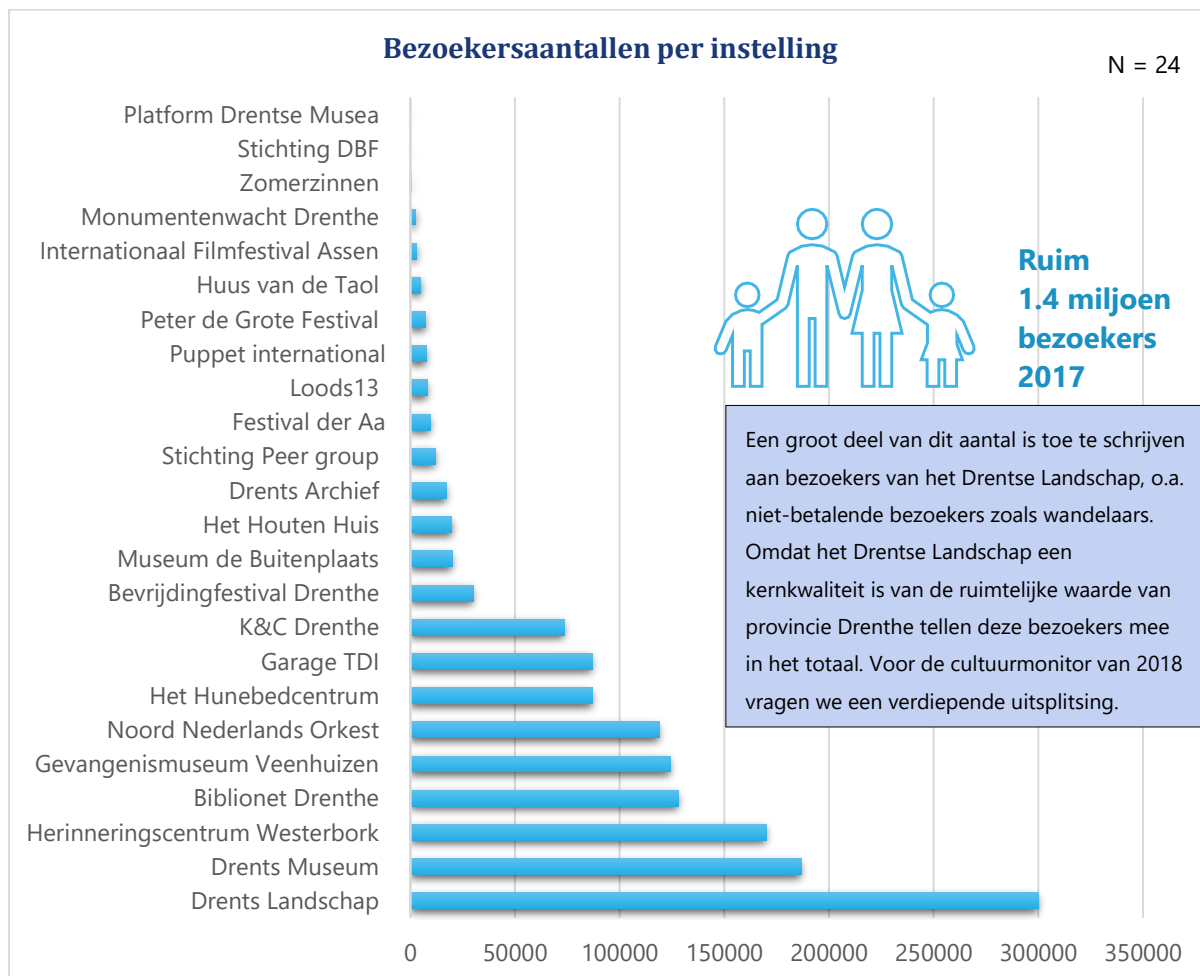

In bovenstaande figuur is weergegeven dat het merendeel van de provinciaal gesubsidieerde instellingen in de Drentse cultuursector bestaat uit musea alsmede uit gezelschappen. Met daaropvolgend festivals en concoursen en bovensectorale instellingen (kennis- of ondersteunende instituten) in gelijk aandeel. Als laatste volgen de bibliotheken en archieven.

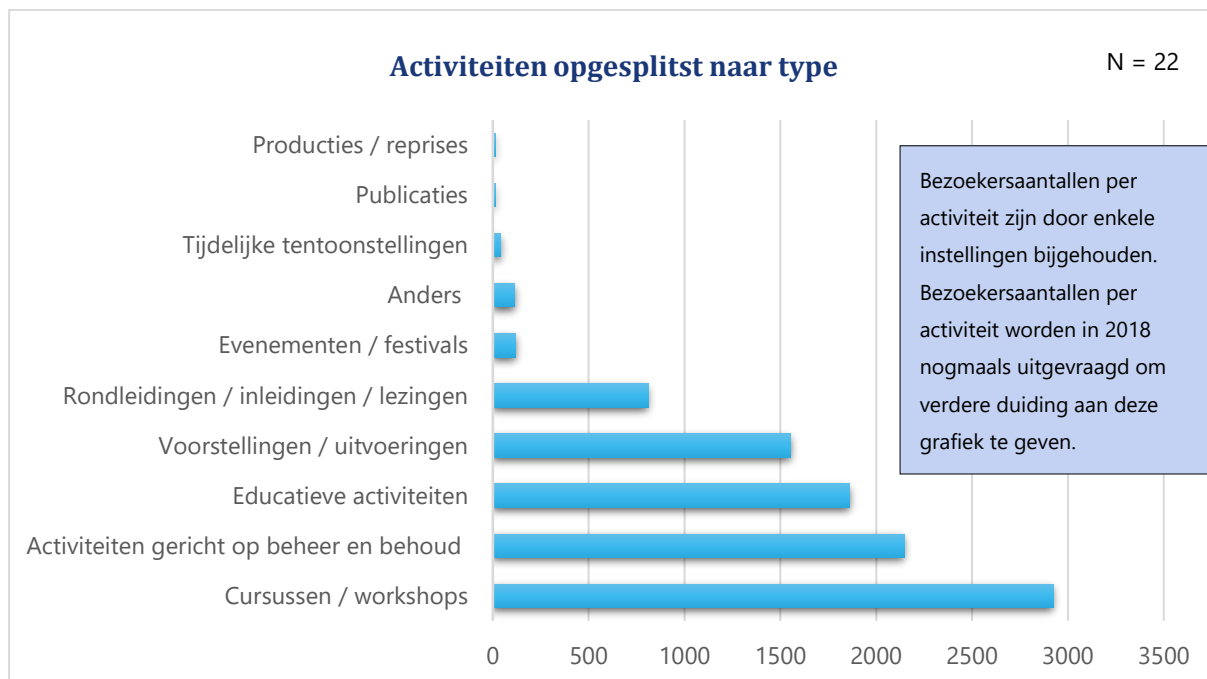
Bovenstaande figuren zijn gebaseerd op de deelnemende instellingen in de monitor. Een andere bron, de Regionale Cultuurindex, toont dat Drenthe samen met Friesland, Zeeland en Groningen hoog scoort op het aantal cultuurhistorische musea per inwoner.

2.3 Bezoekersaantallen

Onderstaande tabel toont een indicatie van het aantal bezoekers per instelling. Hierbij moet worden opgemerkt dat het niet voor alle instellingen gaat om fysieke bezoekers. Zo heeft Stichting DBF abonnementen geteld. Biblionet geeft met het onderstaande getal een indicatie van het aantal leden bij de door Biblionet ondersteunde bibliotheken. Ondersteunende instellingen zoals Platform Drentse Musea heeft websitebezoekers (hier niet geteld) maar heeft geen fysieke bezoekers. In totaal (inclusief abonnementen en lidmaatschappen, maar exclusief bibliotheekbezoekers) hebben de instellingen gezamenlijk 1.416.796 bezoekers ontvangen in 2017. De instellingen hebben de meeste bezoekers ontvangen in de leeftijdscategorie van 18 tot 65 jaar.

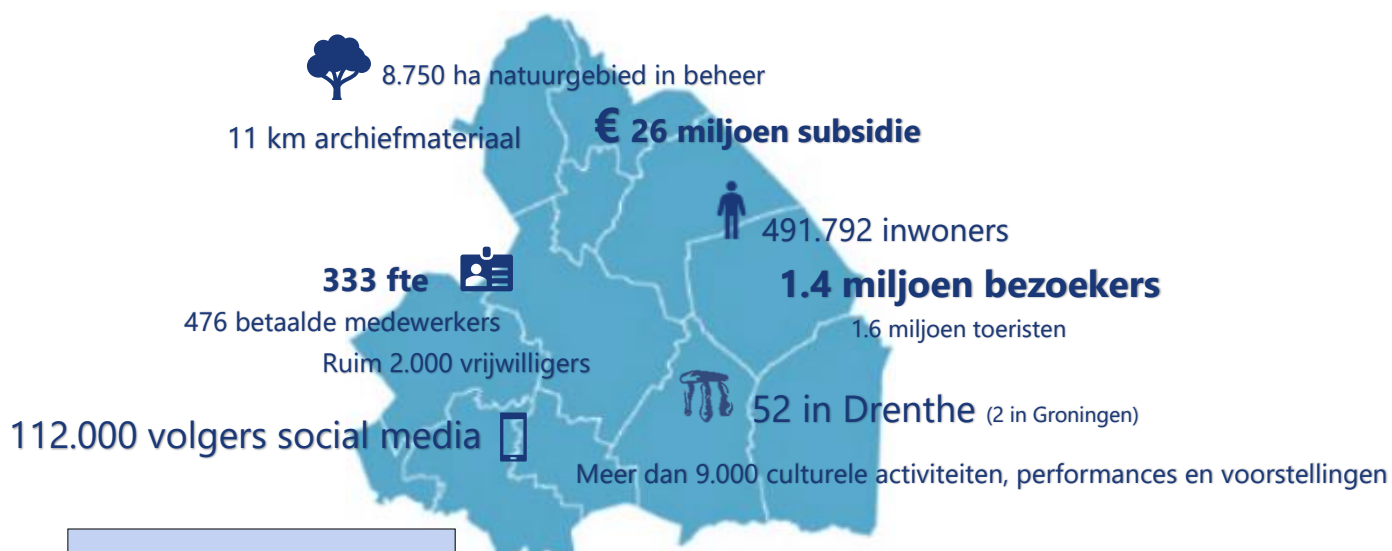

2.4 Soorten activiteiten

Uit bovenstaande grafiek blijkt dat in 2017 veel verschillende activiteiten door de Drentse instellingen werden geïnitieerd en georganiseerd. Het meest werden Cursussen en workshops georganiseerd door de provinciaal gesubsidieerde instellingen in Drenthe. Ook activiteiten gericht op het beheer en behoud van de monumenten en erfgoed werden relatief veel geïnitieerd. Alle instellingen besteedden tevens veel aandacht aan het organiseren van educatieve activiteiten. Twee instellingen hebben geen uitsplitsing van activiteiten over 2017 aangegeven.

2.5 Kengetallen 2017

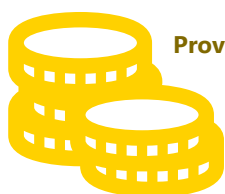

Bovenstaande figuur toont een selectie van mogelijke kengetallen en is een uitnodiging aan de instellingen om in 2018 interessante kengetallen te benoemen.

2.6 Publieke financiering

Deze paragraaf geeft een beeld van de financiering van de provinciaal gesubsidieerde instellingen. Het toont de verdeling van de provinciale subsidie per discipline, het aantal subsidiërende overheden per instelling en de verdeling van de gelden tussen Rijk, provincie Drenthe en gemeenten.

Totaal subsidie € 26.305.868 (per jaar)

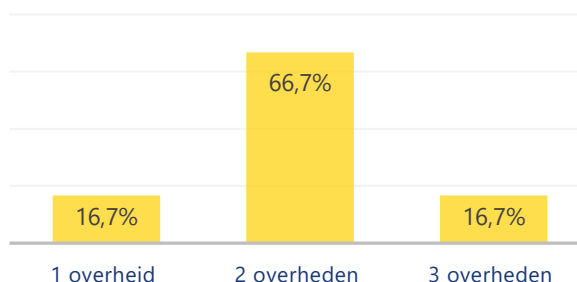
Provincie Drenthe € 11.942.033

Rijksoverheid € 10.092.098*

Gemeenten € 3.058.487

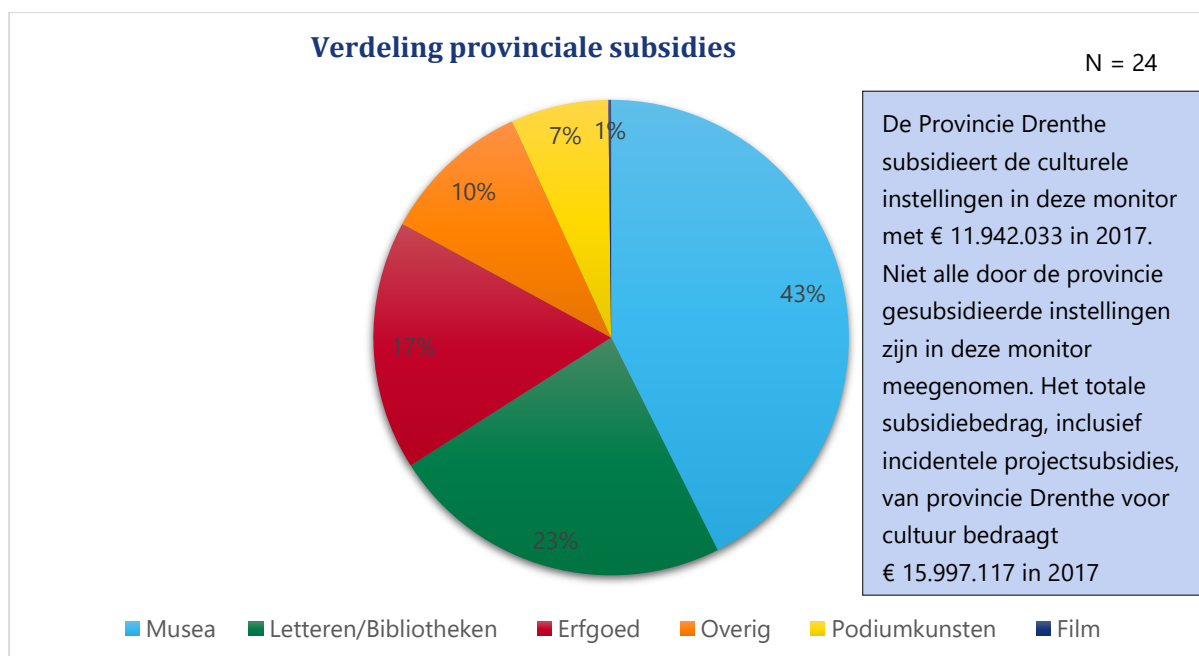
Overige € 1.213.250

Aantal subsidiërende overheden per discipline

Het merendeel van de betreffende instellingen ontvangt van twee overheden subsidie. Vaak gaat het dan om de combinatie van provincie en gemeente. Van een zesde van de betreffende instellingen is alleen de provincie subsidiegever. Bovenstaand beeld laat zien dat de provincie een belangrijke subsidiegever is voor de betreffende instellingen in deze monitor (N.B. enkel instellingen die provinciale subsidie ontvangen doen mee aan de monitor). Het Noord Nederlands Orkest (NNO), het Drents Archief, het Gevangenis­museum Veenhuizen, het Herinnerings­centrum Kamp Westerbork, Het Houten Huis en PeerGrouP ontvangen rijksfinanciering, al dan niet via publieke cultuurfondsen. Het NNO ontvangt het grootste deel hiervan, € 6 miljoen, en deze instelling bedient heel Noord-Nederland. Gemeenten leveren veelal een bijdrage, maar dit zijn vaak relatief kleinere bijdragen.

Provinciale subsidies

Uit bovenstaande figuur blijkt dat het grootste deel van de subsidies aan de provinciaal gesubsidieerde instellingen wordt besteed aan musea, daarna aan letteren / bibliotheken. Een kleiner aandeel gaat naar de podiumkunsten, film en overige kunstvormen. De Regionale Cultuurindex toont dat de provinciale subsidie per inwoner voor musea en de podiumkunsten in Drenthe en in Limburg het hoogste van alle provincies zijn.

3. Artistieke waarde

Artistieke waarde is van alle tijden. Artistieke waarde gaat over kwaliteit, over creatieve ontwikkeling, reflectie op het bestaan, individuele ontplooiing en talentontwikkeling. Veel van deze waarde is intrinsiek en subjectief, maar komt tot uiting in maatschappelijke en sociale context en in culturele, ruimtelijke en economische omgeving. Dit hoofdstuk toont voorbeelden van artistieke kwaliteit, de inzet op talentontwikkeling, verhalen van vernieuwing en schetst onder meer verbindingen en netwerken rondom de instellingen.

3.1 Artistieke kwaliteiten

De artistieke kwaliteiten van de Drentse culturele instellingen die worden beschreven in deze monitor zijn divers en opgebouwd uit tal van diverse artistieke producten. Kwaliteit is een subjectief begrip en komt tot stand door het voortdurend experimenteren met en creëren van nieuwe producties, tentoonstellingen of performances. Gedreven door intrinsieke motivatie geven kunstenaars, creatieven en artistiek leiders richting aan de artistieke kwaliteit. We geven in deze monitor geen oordeel over de artistieke kwaliteiten maar tonen enkele voorbeelden in deze paragraaf van wat er aan cultuur plaatsvindt in Drenthe.

Zo stelden de Drentse musea in 2017 unieke tentoonstellingen en presentaties samen:

- Museum de Buitenplaats werkte voor het eerst samen met Noorderlicht en was één van de zeven locaties van de 24e Noorderlicht Internationale Fotomanifestatie NUCLEUS | de verbeelding van wetenschap. Ook presenteerde Museum De Buitenplaats een dubbeltentoonstelling met werk van de tekenaar Arno Kramer (1945) en de beeldhouwer Henk Visch (1950). Het was voor het eerst dat het recente oeuvre van beide kunstenaars in één tentoonstelling werden samengebracht.
- Het Drents Museum toonde twee tentoonstellingen met een internationaal karakter: The Great Liao en The American Dream. De tentoonstelling The Great Liao vertelde het verhaal hoe een van oorsprong klein, nomadische volk, de Liao, uitgroeit tot een supermacht in Azië. The American Dream was een coproductie met Kunsthalle Emden: één tentoonstelling waarbij de kunstwerken verdeeld zijn over twee musea, in twee landen. Het Drents Museum toonde werken van grote namen als Edward Hopper, Andy Warhol en Roy Lichtenstein.

Ook trokken verschillende culturele evenementen aandacht in 2017:

- Het Pauperparadijs, een theaterspektakel waar het Gevangenismuseum het decor vormde, trok meer dan 50.000 bezoekers. Het spektakel vertelde de waargebeurde Nederlandse geschiedenis van de trek van paupers en weeskinderen die op het schip naar Drenthe zijn gezet voor heropvoeding, naar de Koloniën van Weldadigheid, in de 19de eeuw.
- Tijdens de nationale museum week stond het Meisje van Yde in de spotlights. Het Meisje van Yde, onderdeel van de collectie van het Drents Museum, werd in een gouden hologram getoond op de Kop van de Vaart in Assen en trok de aandacht.

Theaterspektakel Het Pauperparadijs

De gezelschappen en festivals boden in 2017 een gevarieerde programmering waarbij locaties met Drentse, cultuurhistorische waarde niet zelden het decor vormden. Zo bood het Festival der Aa, tegen de backstage van het Nationaal Park Drentse Aa, ruimte aan vernieuwende voorstellingen van onder andere PeerGrouP en Het Houten Huis. Zomerzinnen maakte gebruik van bijzondere locaties als de Nicolaaskerk en het Koetshuis om landelijk en regionaal bekende schrijvers, dichters en muzikanten een platform te bieden. Ook binnen het culturele programma Podium Platteland, een initiatief van de provincie en K&C, ontstond culturele programmering op bijzondere locaties.

3.2 Talentontwikkeling

Voor de meeste Drentse culturele instellingen is talentontwikkeling een belangrijke pijler. Instellingen bieden naast de reguliere programmering ruimte voor (jong) talent om te experimenteren en werk te tonen aan het publiek. Met name de disciplines podiumkunsten, film en letteren/bibliotheken geven talentontwikkeling ruim baan.

Theater is bij uitstek een plek waar talent zich kan ontplooien. PeerGroupP, Het Houten Huis, Loods13 en Garage TDI hebben zich aangesloten bij het samenwerkingsverband Station Noord 2.0 (zie ook paragraaf 3.4), een initiatief van de Noordelijke podiumkunstorganisaties om nieuwe theatermakers te steunen in de ontwikkeling van hun talent. Theaters en gezelschappen zoeken tevens actief verbindingen op met verschillende onderwijsinstellingen om talent te laten floreren. We geven een aantal voorbeelden uit 2017:

- Garage TDI droeg via de educatieve activiteiten op scholen bij aan de ontwikkeling van kinderen. Garage TDI ziet de projecten op scholen als een belangrijke stap in werving en selectie van jong talent dat zich tot grote hoogte verder kan ontwikkelen.
- Loods13 startte in seizoen 2016/2017 met de ontwikkeling van het tussenjaar 'Ik kan het maken' waarin jonge talentvolle spelers een jaar lang onder begeleiding van Eva Wortmann en andere professionals eigen producties konden maken. In dit tussenjaar kunnen jongeren die net van de middelbare school af komen, zich ontwikkelen als performer en op persoonlijk vlak om te ontdekken wat voor vervolgopleiding bij hen past.
- Freedom Dance, Drenten uit de pap en Popsport Drenthe zijn succesvolle voorbeelden van de ontwikkelingstrajecten van K&C. In deze trajecten worden talentvolle popmuzikanten en Dj's gecoacht door ervaren muzikanten. K&C reikt ook jaarlijks de Drentse Talentprijs Cultuur uit bestemd voor jong talent uit Drenthe. In 2017 is deze gewonnen door DJ Cody Hidding.
- Het programma Kersvers van het Internationaal Filmfestival Assen geeft jaarlijks een platform aan opkomende, talentvolle, vrouwelijke filmmakers uit Nederland en België en bood ook een breed palet aan programmering van deze filmmakers in 2017.

Ook binnen de disciplines Erfgoed en Musea is er aandacht voor talentontwikkeling. In samenwerking met de Stichting Beringer Hazewinkel en de Rijksuniversiteit Groningen biedt het Drents Museum een tweearig opleidingstraject voor een Conservator Archeologie. Tijdens dit traject wordt een talentvolle archeoloog klaargestoomd voor het vak van conservator. Monumentenwacht biedt tevens jong talent een tweearig programma aan in combinatie met een vakopleiding.

3.3 Vernieuwing

Vernieuwing relateert aan het continu veranderen en vernieuwen van het culturele aanbod door nieuwe projecten, performances en tentoonstellingen te creëren. Het relateert ook aan grenzen verleggen, creatieve denkkraft en artistieke ontwikkeling, aspecten die de culturele sector zeer eigen zijn.

- In het seizoen 2016/2017 heeft K&C een Biobased Pop-Up Museum ontwikkeld; het eerste Biobased Museum ter wereld dat geheel was gemaakt van duurzame en recyclebare materialen met 'groene' kunstwerken: een lamp van maïszetmeel, een broodtrommel van bamboe, een olifant van teenslippers. Het museum werd, in opdracht van K&C, gebouwd door studenten van de opleiding Industrieel Product Ontwerpen van Hogeschool Windesheim. Verschillende studenten die meewerkten aan het project, vonden na het project makkelijker een ingang bij bedrijven waar zij stage wilden lopen en leerden veel over cultureel ondernemen.
- Stichting Het Drentse Landschap/Stichting Oude Drentse Kerken is in 2017 door de provincie Drenthe benaderd om mee te werken aan project Impuls Drentse kerken. Doel van het project is het aanjagen van de culturele programmering in Drentse kerken door middel van professionele ondersteuning bij het organiseren van evenementen. Tijdens de pilot werden inzichten vergaard en mogelijkheden verkend met oog op duurzaam gebruik van kerkgebouwen als cultureel podium en de mogelijkheden en meerwaarde van een gemeenschappelijk cultureel loket in kaart gebracht.

Een belangrijk onderdeel van vernieuwing en innovatie zijn artistieke cross-overs en er worden dan ook door verschillende culturele instellingen cross-overprojecten geïnitieerd. Cross-overs worden gevonden tussen de verschillende disciplines binnen de culturele sector, maar ook in samenwerking met instellingen en organisaties buiten de culturele sector:

- Het Noord Nederlands Orkest bracht in 2017 een concert met muziek uit videogames ten gehore voor een zaal met jonge gameliefhebbers. Muziek uit succesvolle spellen als Horizon: Zero Dawn (van Nederlandse bodem), Assassin's Creed Syndicate en Journey zijn door het orkest uitgevoerd. Gamecomponisten halen vaak inspiratie uit de klassieke muziek en het is uniek dat de muziek live door het orkest ten gehore is gebracht.
- In de voorstelling *Kopland* sloeg PeerGrouP een brug tussen literatuur en theater. *Kopland* is een poëtische en beeldende locatievoorstelling geïnspireerd op de levenslange zoektocht van dichter Rutger Kopland naar de werking van ontroering. Aan de hand van zijn poëzie dwaalt het publiek door het hoofd van Kopland en wordt meegenomen in het verlangen te begrijpen wat nog onbegrepen is.
- Ook in 2017 organiseerde het Hunebedcentrum weer de Oergezond markt op hun terrein. Op deze markt staan tal van kramen die gezondheid en bewegen centraal stellen. Daarbij wordt een link gelegd tussen de hedendaagse gezondheid en het (oer)verleden. Van paleodieet tot foodforest, wildplukrondleidingen, biologische producten van lokale ondernemers tot het bij elkaar zoeken van je eigen maaltijd en van kruidenthee tot grasvarkens.
- Het Peter de Grote Festival organiseerde activiteiten gericht op muziek en gezondheid. Muzikanten brachten het festival naar patiënten op de chirurgische afdelingen van het Universitair Medisch Centrum Groningen (UMCG) en er zijn lezingen gegeven over de rol die muziek kan spelen bij het welzijn van mensen. Muziek kan helend werken en een positieve invloed hebben op herstel na een operatie en het reduceren van pijn, angst en spanning van patiënten. De musici improviseren persoonsgericht en spelen daarnaast repertoire voor patiënten en hun verpleegkundigen.
- Het Houten Huis startte in 2017 een jaarlijks proeftuinperiode waarin verschillende thema's, speel- muziek- en vormgevingsstijlen onderzocht kunnen worden zonder de druk van het maken van een voorstelling. In het eerste jaar kreeg Martin Franke deze gelegenheid. Hij bedacht een unieke opname- en afspeeltechniek om het vervreemdende effect van opgenomen omgevingsgeluiden die worden afgespeeld op een compleet andere plek en het desoriënterende effect van afgespeelde geluiden die eerder op precies dezelfde plek zijn opgenomen, te onderzoeken.

Beeld uit de voorstelling *Kopland*

PdGCares! UMCG

De bovenstaande voorbeelden zijn een greep uit de vele vernieuwende activiteiten die worden georganiseerd in Drenthe. De paragraaf vormt een aanmoediging om sprekende verhalen in de monitor 2018 te benadrukken en vervolgactiviteiten zichtbaar te maken.

3.4 Samenwerking en verbinding

Elke door de provincie gesubsidieerde instelling bevindt zich in een netwerk van samenwerkende partijen en maatschappelijke partners. Dit netwerk is gevormd op basis van individuele contacten in de regio, discipline-specifieke samenwerkingsverbanden en provinciale en landelijke organisaties. We lichten eerst de meest overeenkomstige netwerken voor de instellingen in deze monitor uit. Bijna alle instellingen werken samen op het gebied van cultuureducatie met scholen en veel instellingen in het kader van cultuurparticipatie met zorginstellingen. De instellingen werken tevens onderling samen. Vervolgens tonen we een kaart met een overzicht van culturele en maatschappelijke samenwerkingspartners van de instellingen binnen en buiten de provincie.

- We the North is een vierjarig cultuurprogramma van de drie noordelijke provincies, de gemeenten Assen, Emmen, Leeuwarden en Groningen. Het programma loopt van 2017 tot en met 2020 en de programmalijnen zijn talentontwikkeling, innovatie, stad en regio. Er wordt ruimte gelaten voor goede initiatieven die niet binnen deze lijnen vallen. Budget wordt ingezet voor experimenten die in het noordelijke culturele veld worden ontwikkeld. We the North is een aanjager en financier voor disciplinespecifieke netwerken en samenwerkingsverbanden. In dit verband is ook een Noordelijk cultureel regioprofiel ontwikkeld in 2018.
- Een voorbeeld van één van de samenwerkingsverbanden dat vanuit We the North gestimuleerd en gefinancierd wordt, is Station Noord 2.0. Station Noord 2.0 is een samenwerkingsverband binnen de podiumkunsten. Vanuit Drenthe vormen Garage TDI, PeerGrouP, Het Houten Huis, Loods13 en het NNO de samenwerkingspartners voor podiumkunstorganisaties uit Groningen en Friesland die gezamenlijk de talentontwikkeling in de noordelijke provincies stimuleren. De activiteiten zijn een aanvulling op de afzonderlijke activiteiten van de partners. Up North (popcultuur) en Noordenaars (beeldende kunst) zijn andere netwerkverbanden die vanuit We the North worden ondersteund.
- Herbestemming Noord is een netwerkorganisatie van de drie erfgoedsteunpunten in de drie noordelijke provincies. Door samen te werken wil Herbestemming Noord duurzame herbestemming tot stand brengen met efficiënte procedures, gebruik makend van monumentale waarden en karakteristieken, beperkte kosten en optimale inzet van subsidies. Stichting DBF is één van de partijen binnen het samenwerkingsverband.
- Platform Drentse Musea is een initiatief om kennisdeling en samenwerking tussen musea te stimuleren. Het stelt zich tevens ten doel om de promotie van alle Drentse musea te bevorderen. Op de website is een overzicht van de musea, de collecties en hun verhalen te vinden.
- Marketing Drenthe brengt Drenthe onder de aandacht bij relevante doelgroepen en zet een mix aan promotiemiddelen in om bezoekers naar de provincie te trekken. Het culturele aanbod speelt hierin een belangrijke rol.

Grensverleggend

De Drentse culturele instellingen verleggen grenzen. De instellingen kijken over hun eigen grenzen heen door vernieuwende artistieke producten en innovatie, maar ook door samenwerking en verbinding op te zoeken over Drentse grenzen heen en buiten de culturele sector. Onderstaand figuur toont dat de Drentse cultuursector banden heeft met culturele partners, partners buiten de sector en partners buiten Drenthe.

- Een grensverleggend voorbeeld is de start van het seizoen 2016-2017 van de opleiding van Garage TDI. In een uitwisseling met de Platt'n Studio 14+ (onderdeel van de August-Hinrichs-Bühne / Nederduitse toneel van het Oldenburger Staatstheater) werkten twee totaal verschillende organisaties samen om van elkaar te leren. In een korte tijd experimenteerden en ontwikkelden de acteurs een voorstelling voor het publiek met de thema's grenzen, het oplossen van taalgrenzen door middel van de Nederlandse en Nederlandse taal en helden uit de literatuur.
- Een ander voorbeeld is de succesvolle voorstelling van Het Houten Huis 'Onbekend Land' dat op verschillende festivals en podia in Europa speelde: 'Biennale Internationale des Arts de la Marionnette' in Parijs, het 'Arctic Arts Festival' in Harstad en 'Stamsund Teaterfestival' in Stamsund en het Stadstheater van Mo I Rana in Noorwegen.

Deze figuur is niet uitputtend, maar toont het uitgebreide en diverse netwerk van de culturele instellingen in Drenthe op lokaal, regionaal en internationaal niveau.

3.5 Drentse actualiteit

Theaterstuk door Syrische vluchtelingen uit Hoogeveen gaat naar Groningen

HOOGVEEEN/EMMEN- 15 augustus 2017 - Het theaterstuk 'Thuis in Hoogeveen' gaat na de zomer verder in Groningen.

De voorstelling is gemaakt door Syrische vluchtelingen samen met theatermakers van Loods13 in Emmen.

Voor sommige instellingen biedt de actualiteit aanknopingspunten of inspiratie voor nieuwe programmering en het creëren van speciaal aanbod in samenwerking met speciale doelgroepen. Het vluchtelingenthema en de Groningse aardbevingsproblematiek, die ook Drenthe bereikt, zijn onderwerpen die in 2017 te vinden zijn in vele vormen bij de culturele instellingen in Drenthe. In 2017 waren diverse projecten waarin cultuur een verbinding legden met actuele thema's en specifieke doelgroepen:

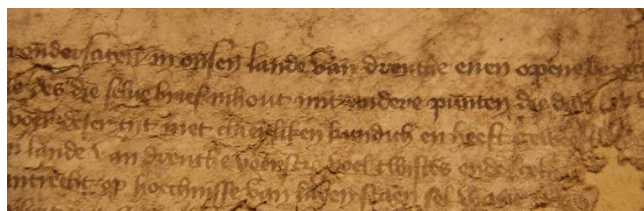
- De productie 'Beef Mee!' van PeerGrouP werd gemaakt in samenwerking met Young Gangsters en De Noorderlingen. Het gaat over de bevingen in Groningen door de boringen naar aardgas. Er werd samengewerkt met Het Groninger Landschap, de gemeente Loppersum en de NAM. Ook in de voorstelling van PeerGrouP 'Stesti, Geluk' werd gereflecteerd op wat er onder de voeten van de Drentse, Friese en Groningse inwoners gebeurt door de aardbevingen. Het Drentse Museum speelde in op de aardbevingsthematiek door de presentatie van 'Codename: Energy'. In 'Codename: Energy' maakten kinderen tussen 8 en 14 jaar samen met hun ouders of klas een spannende tocht door de wereld van de energie. Spelenderwijs wordt het gebruik van energie onderzocht, van het ontstaan tot een nieuwe toekomst. Met het toevoegen van een Drentse tijdlijn, verhalen over het afgraven van turf en het in Drenthe aanwezige aardolie en aardgas, is 'Codename: Energy' Drentser gemaakt. De NAM heeft zich verbonden aan dit initiatief vanuit de gedachte dat Drenthe de energieprovincie is bij uitstek.
- K&C en Loods13 vonden aanknopingspunten voor programmering in de vluchtelingenproblematiek. In 2016 heeft Loods 13 'Thuis in Hoogeveen' gemaakt: een theaterwerkplaats met 21 Syrische statushouders in Hoogeveen, als een onderdeel van het inburgeringstraject van deze nieuwkomers. Begin 2017 is een videodocumentaire verschenen van de making off. Tevens heeft Loods13 het concept van dit succes overdragen aan andere partijen door middel van een rondetafelgesprek. 50 deelnemers van overheden, maatschappelijke en culturele organisaties zijn met de ervaringsdeskundigen van 'Thuis in Hoogeveen' in gesprek gegaan en kregen een 'recept voor succes' mee naar huis om eventueel zelf een dergelijk project te starten. De productie 'Onbekend Land' van het Houten Huis vormde een inspiratiebron voor de voorstelling.
- Het vluchtelingenproject 'Talent voor Gastvrijheid' van K&C kreeg in 2017 een vervolg. Het traject begon met muzikale workshops voor vluchtelingen en inwoners van Drenthe in AZC Oranje en resulteerde in de voorstelling 'Vreemde Gasten' op de zandvlakte naast Herinneringscentrum Kamp Westerbork. Herinneringscentrum Kamp Westerbork ondersteunde mede de realisatie van dit project. De muzikale voorstelling wist de geschiedenis van de Molukkers in Drenthe te verbinden met die van de huidige vluchtelingen. Spelers kwamen uit Nederland, Syrië, Irak, de Molukken, Ethiopië en Somalië.
- Het Landelijk Steunpunt Gastspreekers WOII-Heden, onderdeel van Herinneringskamp Westerbork, werkte in 2017 mee aan de theaterproductie 'Oorlogskind'. Vier jonge vluchtelingen uit Syrië, Irak en Soedan en twee gastspreekers van de 1e generatie vertelden in deze theatrale productie hun persoonlijke oorlogsverhalen en legden relaties tussen de verschillende personen en daarmee tussen de Tweede Wereldoorlog en recente oorlogen.

3.6 Het Drentse gezicht

Het Drentse gezicht vormt met alle kernkwaliteiten en ruimtelijke waarden die daartoe behoren het onderscheidend vermogen van Drenthe. Hoofdstuk 6 zoomt dieper in op de ruimtelijke waarde van Drenthe. Deze paragraaf toont voorbeelden van het cultureel aanbod dat de relatie legt met aspecten van de Drentse identiteit, zoals de Drentse verhalen, de Drentse historie en de Drentse taal.

‘Het is een mandielig bezit waar wij met mekaar zunig op weden moet’

- Het Drentse landschap is een karakteristiek onderdeel van de provincie en Stichting het Drentse landschap zet zich actief in voor het beheer en behoud van het Drents Landschap en daarmee de trots daarop.
- Ook het Huus van de Taol is een natuurlijk pleitbezorger van de Drentse identiteit via de Drentse taal. Het Huus van de Taol organiseert activiteiten om de taal levend te houden en promoot en houdt de (digitale) bibliotheek van het Huus actueel. Het Huus van de Taol heeft ook een Jonge Honden Netwerk, waarmee men jongeren wil enthousiasmeren en trots wil maken op de Drentse identiteit. Het festival Zomerzinnen speelt ook in op de Drentse taal door het programmeren van Drentstalige voordrachten en regionale muziekoptredens. Via projecten als ‘Identitijd’, festival Into Nature en de Dag van de Drentse Geschiedenis organiseert K&C projecten over de Drentse identiteit en koppelt instellingen die zich bezighouden met de Drentse identiteit aan elkaar.
- Het Drents Archief is behept met het beheer en behoud van de Drentse geschiedenisstukken en daarmee een verteller van het Drents verhaal. In 2017 heeft het archief zich gebogen over de doorontwikkeling van het online platform het Geheugen van Drenthe en is het archief tevens een belangrijke samenwerkingspartner en aanjager in projecten met Drentse verhalen. Zo richt in september het Drents Archief in samenwerking met het Drents Museum alle aandacht op de oudste Drentse Grondwet: het Landrecht van Drenthe (1412). Het Drents Archief bewaard het Drentse Landrecht en heeft het laten restaureren. Het is belangrijkste stuk uit de middeleeuwse geschiedenis van Drenthe is in het Drents Museum gepresenteerd.
- Ook vond in 2017 de kick-off van het project Unfixing Histories plaats. Dit kunstproject van het Drents Archief is gericht op geschiedenis en fotografie. De basis wordt gevormd door verschillende collecties uit het fotoarchief. Door de historische beelden uit het archief te halen en terug te plaatsen in het landschap legt de kunstenaar een verband tussen fragmenten bewaard verleden en de hedendaagse Drentse realiteit.
- Tijdens de dag van de Drentse geschiedenis speelt Garage TDI talent ‘De Mythe Alida de ongelofelijke’. Een performance ontwikkeld op verzoek van Het Drents Archief dat een mythologisch verhaal vertelt over een meisje dat verhalen verkoopt op de paardenmarkten in de late Middeleeuwen. Het gaat over de Hunebedbouwers, de kasteelheer van Coever, Witte wyven en hoe Coever werd uitgeroepen tot Ganzenstad. Met als Drentse wijsheid: “Het giet niet om wat je zegt, maar het giet om wat je dot.”
- In opdracht van onder andere het Drents Archief is een filmploeg in de voetsporen getreden van de Drentse zeeheld Louis van Heiden, beter bekend als Berend Botje. Louis van Heiden was oorspronkelijk woonachtig in Zuidlaren voordat zijn maritieme carrière in Russische dienst begon. Naast de presentatie van de documentaire en de biografie op verschillende platforms zijn een tentoonstelling en een digitale beeldenroute door het Drents Archief samengesteld.
- Ieder jaar organiseert het Internationaal Filmfestival Assen een programma, in samenwerking met het Drents Archief, gericht op Drentse en noordelijke identiteit. Het monumentale pand van het Drents Archief wordt daarbij ingezet als extra festivallocatie.

Landrecht van Drenthe (1412)

4. Maatschappelijke waarde

Maatschappelijke waarde gaat om het met cultuur bijdragen aan maatschappelijke vraagstukken zoals brede participatie van diverse doelgroepen, het bevorderen van sociale cohesie en inclusie, (sociaal)culturele diversiteit en preventie van toestroom naar zorg.

4.1 Bereik specifieke doelgroepen

Gezamenlijk en individueel zetten de culturele instellingen in Drenthe zich in om specifieke doelgroepen te bereiken. Culturele participatie kan voor kwetsbare doelgroepen van grote betekenis zijn. Maar ook door samenwerking met mensen met verschillende achtergronden en diverse doelgroepen blijven de culturele instellingen zelf geïnspireerd om buiten de eigen kaders te denken. De meeste instellingen letten actief op toegankelijke randvoorwaarden bijvoorbeeld in de communicatie, toegangsprijzen, locatie of programmering. Een groot aantal instellingen zet zich in om cultuur naar de kwetsbare doelgroepen toe te brengen. Zo worden er vele presentaties, lezingen en workshops bij zorginstellingen georganiseerd. We lichten hier een aantal voorbeelden uit 2017 uit:

- Het Noord Nederlands Orkest presenteerde 'de Wereld aan muziek' voor in totaal 900 ouderen en vrijwilligers bij 10 verpleeg- en verzorgingstehuizen.
- Vrijwilligers van het Huus van de Taol verzorgen ook bijeenkomsten met Drentse verhalen en streekgedichten bij de zorginstellingen.
- Het programma Gekleurd Grijs biedt lezingen aan in verzorgingstehuizen voor eenzame ouderen. Gekleurd Grijs is een Drents samenwerkingsverband tussen meerdere instellingen waaronder het Drents Museum en K&C.
- Biblionet vergroot de maatschappelijke waarde door innovatie van bibliotheken mogelijk te maken ten behoeve van persoonlijke ontwikkeling van inwoners. Zo adviseert en ondersteunt Biblionet Drenthe bijvoorbeeld de cursus Klik & Tik met als doel dat iedereen kan bijdragen aan de moderne kennissamenleving. Klik & Tik is een cursusprogramma waarbij deelnemers die hierover weinig of geen kennis hebben, kennismaken met de basisbeginselen van computers en internet. De huidige samenleving vraagt steeds meer eigen regie van mensen. Wie basisvaardigheden als lezen, schrijven en omgaan met (digitale) informatie en media onvoldoende beheerst, komt aan de zijlijn te staan. Mensen haken af. De Bibliotheek helpt dit te voorkomen met projecten die deze basisvaardigheden bevorderen. Biblionet zet zich tevens in voor de laaggeletterden. Het project Letter voor Letter is gericht op toeleiden van laaggeletterden naar Taalhuizen zonder hen als 'probleemgroep' weg te zetten. Een muzikaal onderdeel van dit project is het concert waarbij Carola Smits en Drentse Volkszanger René Karst tonen hoe leuk het is om met taal bezig te zijn. Op laagdrempelige en muzikale wijze wijzen zij je de weg hoe je geholpen kan worden met het beter leren lezen en schrijven.

Klik&Tik

- Het Drents Museum een interactieve rondleiding ontwikkeld voor mensen met dementie en hun mantelzorgers en participeert het in het landelijk project Musea in gebaren voor dove en slechthorende mensen.
- PeerGrouP zet in op participatieve projecten vanuit de overtuiging dat de sociale cohesie bevorderd wordt als zoveel mogelijk mensen uit een dorp als mede-eigenaar een project realiseren. Door de omgeving waarin PeerGrouP werkt, ruraal gebied in Noord-Nederland, is culturele diversiteit vaak niet te vinden. PeerGrouP probeert medewerkers en participanten te betrekken uit alle bevolkingslagen en met verschillende culturele achtergronden. De projecten zijn altijd verbonden aan de locatie waar ze spelen, vertellen het verhaal dat daar leeft, ofwel dat in de regio leeft en er is altijd een noodzaak om het verhaal op die plek te vertellen.
-

- Het Gevangenis­museum organiseert lezingen voor ex-gedetineerden. Op deze wijze steunt het museum sociale integratie in de directe omgeving.
- Puppert International en Museum de Buitenplaats hebben zich verbonden aan het initiatief Voedselbank Cultuur. Via dit initiatief stellen de instellingen entreekaarten beschikbaar voor minder draagkrachtige families.
- In het culturele programma *Podium Platteland*, een initiatief van de provincie Drenthe in samenwerking met K&C, ontstaan waardevolle projecten van hoge kwaliteit op bijzondere locaties. Effecten van community art zijn het verbeteren van leefbaarheid, vergroten van sociale cohesie en versterken van de gemeenschapszin.

Over het bereik van specifieke doelgroepen zijn in 2017 zijn beperkt absolute aantallen beschikbaar en derhalve zijn over 2017 geen kwantitatieve gegevens weer te geven over de omvang en diversiteit van het bereik.

4.2 Educatie

Cultuureducatie is een belangrijk onderdeel van de maatschappelijke waarde van het culturele aanbod in Drenthe. Veel activiteiten, tentoonstellingen en performances hebben een educatief karakter of een educatieve component. De instellingen gezamenlijk bieden een scala aan lesprogramma's en onderwijsactiviteiten. Een aantal voorbeelden uit 2017:

- Het Drents Museum ontwikkelt lesprogramma's in samenspraak met het onderwijs en bood in 2017 146 schoolprogramma's aan het primair onderwijs en 33 aan het voortgezet onderwijs. Daarnaast organiseert het museum (na)scholingsactiviteiten op het gebied van cultuureducatie voor leerkrachten uit binnen- en buitenland en studenten van Pabo's in Drenthe en Overijssel met als doel de kwaliteit van het cultuuronderwijs te versterken.
- Het Hunebedcentrum ontvangt jaarlijks meer dan 15.000 leerlingen en toont de leerlingen het oudste monument van Nederland waar het geschiedenis­onderwijs in Nederland mee begint, het grootste Hunebed van Nederland. Door het organiseren van educatieve rondleidingen en het tonen van de topstukken worden de leerlingen meegenomen op een reis naar 150.000 jaar terug.
- Met de educatietak rond Garage TDI in 2017 het tweejarig Vmbo-traject af, gefinancierd door het Fonds voor Cultuurparticipatie via de regeling voor het vmbo. Samen met het Vincent van Gogh Salland in Assen is gebouwd aan een meerjarige leerlijn cultuur (Theater en Techniek). Het traject gaf ook een impuls aan andere vmbo-scholen in Assen, Beilen en Hoogeveen. Ook op deze scholen zal Garage TDI de komende jaren theater en danslessen, gepaard met nieuw media verzorgen.

Cultuureducatie met Kwaliteit

Cultuureducatie met Kwaliteit (CMK) is de meerjarige landelijke stimuleringsregeling voor cultuureducatie. Doel van de regeling is dat scholen en culturele instellingen samenwerken om kunst, cultuur en erfgoed vast onderdeel van het lesprogramma op basisscholen te maken. De regeling wordt in Drenthe uitgevoerd door de kunstcentra en K&C.

Met het programma Cultuureducatie met Kwaliteit bereikt K&C meer dan 90% van de scholen in het primair onderwijs. Van de scholen die meedoen aan CMK doet 13% (38 scholen) ook mee aan Impuls Muziek­onderwijs. Van de 25 scholen die niet meedoen aan CMK, doet 8% wel mee aan Impuls Muziek­onderwijs (2 scholen). K&C ziet een toename van de deskundigheid van leerkrachten op het gebied van muziek, dans, theater, film, beeldende kunst, media of erfgoed.

In 2017 is cultuuronderwijs beter verankerd in het schoolbeleid. Verhalen en foto's laten zien dat cultuuronderwijs de verbeeldingskracht prikkelt, het waarnemingsvermogen en de communicatieve vaardigheden van kinderen en jongeren verbetert en ook nog steeds veel plezier geeft. Het adviseren en helpen van leerkrachten om vaardiger te worden, doet K&C ook in noordelijk verband, via We the North.

In het schooljaar 2017-2018 hebben 261 basisscholen een nieuwe aanvraag ingediend voor Cultuureducatie met Kwaliteit. Daarvan zijn 240 aanvragen gehonoreerd, waarmee 37.102 leerlingen worden bereikt. In 2017 zijn 36 aanvragen op het gebied van productontwikkeling gehonoreerd. Dit betekent dat cultureel ondernemers naar aanleiding van de vraag van één of meerdere scholen cultuur educatieve projecten hebben ontwikkeld. Zo is het project Pop en Poëzie op z'n Drents ontstaan, het project Prehistorische tijdreizen en De Knutselkeet.

4.3 Groot aantal vrijwilligers

Er zijn meer dan 2.000 vrijwilligers actief in de Drentse culturele instellingen die door de provincie worden gesubsidieerd. Ook bieden de instellingen volop ruimte voor stagiaires en personen die werkervaring in het culturele veld willen opdoen. Tevens is een aantal re-integratieplekken beschikbaar. In 2017 liepen twee gedetineerden succesvol langdurig stage in het Gevangenis­museum. Kansen bieden aan gedetineerden behoort tot het beleid van het Gevangenis­museum. Bij de voorstellingenreeks van Het Pauperparadijs is met succes een beroep gedaan op een aantal gedetineerden uit de gevangenis Esserheem. Zij verzorgden dag-in-dag-uit de parkeerbegeleiding van de theaterbezoekers en verleenden dagelijks hand- en spandiensten aan de technische staf van de theaterproductie.

61 stage / werkervaringsplekken

26 re-integratietrajecten rond afstand tot de arbeidsmarkt

2.084 vrijwilligers (met name in disciplines erfgoed en letteren/bibliotheken)

4.4 Bezoekerstevredenheid

13 van de 24 instellingen hebben in 2017 in verschillende vormen onderzoek gedaan naar de waardering van het publiek voor hun instelling. Veelal in samenwerking met een onderzoeksbureau is onderzoek gedaan ten behoeve van inzicht in of verbetering aan de communicatiestrategie of de klantvriendelijkheid. Veelal zijn de publieksonderzoeken bij de instellingen op te vragen voor nadere toelichting en uitwisseling van kennis.

- Het Drents Museum wordt door haar bezoekers in 2017 gewaardeerd met een ruime 8 op het gebied van informatievoorziening en klantvriendelijkheid.
- Ook Het Gevangenis­museum scoort hoog op het gebied van publieksbegeleiding en leerzaam aanbod.
- De bezoekers van het Drents Archief waarderen de instelling tevens met een ruime 8, vooral door de hulpvaardigheid, deskundigheid en vriendelijkheid van de medewerkers van het archief.
- Monumentenwacht heeft onderzoek uitgevoerd in hoeverre zowel door de particulieren als de organisaties de adviezen die Monumentwacht uitbrengt worden gewaardeerd. 94% van de particulieren en 78% van de organisaties geeft aan tevreden te zijn over de tips en aanbevelingen van Monumentwacht.
- Het onderzoek onder het publiek van het NNO wijst uit dat men zich trots voelt op het NNO als een Noordelijk orkest dat op alle plekken speelt en met durf programmeert.
- Op basis van evaluatieformulieren ingevuld door de cursisten wordt het Huus van de Taol gewaardeerd met een ruime 8.
- Het Puppert International festival, dat Meppel als poppenspelstad op de kaart zet, ontving van het publiek een 8,3 voor de voorstellingen en een ruime 7 voor de sfeer en de prijs.

4.5 Digitalisering

10 van de 24 instellingen zijn actief bezig met digitalisering (42%). Dit betekent dat ze actief sturen op de ontwikkeling van digitale activiteiten en producten. Het feit dat alle instellingen een goede website hebben, wordt hier niet in meegenomen. Met name de erfgoedinstellingen onderzoeken nieuwe, digitale presentatievormen en manieren van communiceren om de collecties bij een breed publiek onder de aandacht te brengen.

- In Drenthe wordt een grote rol vervuld door het Drents Archief dat als kerntaak heeft om de archieven te ontsluiten. In 2017 is de beeldbank van het Drents Archief uitgebreid met 10.680 foto's (t.o.v. 7.413 in 2016). De collectie werd uitgebreid met een aantal bijzondere aanwinsten, zoals een fotoalbum uit het begin van de twintigste eeuw van G.R. Nienhuis, huisarts te Assen en een omvangrijke collectie glasnegatieven van rond 1900 van de G.A. van Swieten Tuinbouwschool te Frederiksoord. De beeldbank van het Drents Archief is een bron van informatie voor tentoonstellingen en publicaties van historische verenigingen en nieuwe overzichtswerken van Drentse archeologie en geschiedenis. Het Drents Archief beheert tevens de archieven van de Maatschappij van Weldadigheid en Rijkswerkinstellingen Veenhuizen en Ommerschans en wil deze conform haar doelstelling toegankelijk maken voor een breed publiek. Onder de noemer Een Biografisch Zoekportaal (allekolonisten.nl) is een uitgebreid meertalig platform ontwikkeld voor geïnteresseerden in en nazaten van de bewoners van de koloniën.
- Stichting het Drents Landschap heeft in 2017 de route app Eindhjoem in Drenthe doorontwikkeld. De belangstelling voor de app en het gebruik ervan door andere organisaties neemt toe. Zo wordt er momenteel onderzocht of de alom bekende Drentse Knapzakroutes over gezet kunnen worden in de app.
- Het Huus van de Taol heeft zich actief beziggehouden met digitalisering van verschillende producten. Zo is de taalkaarten website www.drenthe.digitaalkaart.nl gegroeid van 275 naar 300 kaarten. Er zijn tevens tien Drentse boeken gedigitaliseerd en er is een plan gemaakt om het Drents Letterkundig Documentatiecentrum te digitaliseren. Ook Biblionet digitaliseert boeken. Het e-book platform van Biblionet telt inmiddels 14.000 e-books die bibliotheekleden via de websites van bibliotheken kunnen downloaden. Het e-book platform is toegankelijk en stelt in vakantietijden niet-leden in de gelegenheid om er boeken te downloaden.
- Het Hunebedcentrum heeft een samenwerking gestart met het bedrijf Omnidrones om alle Hunebedden digitaal in kaart te brengen. In de nieuwe vaste expositie is het mogelijk om alle hunebedden digitaal te bezoeken en wordt in 2018 geopend.

D54 - Havelte

D54 - Havelte

D54 - Havelte

Screenshots 3D model hunebed D54 in Havelte

5. Economische waarde

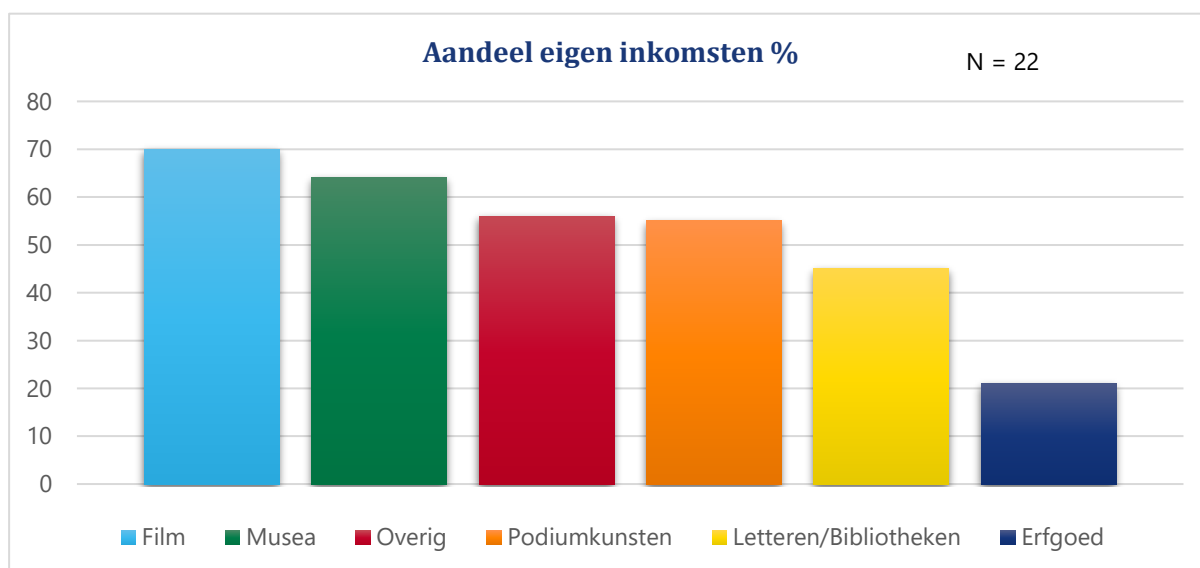
5.1 Direct en indirect rendement

De cultuursector voegt economische waarde toe aan de provincie Drenthe. Het directe economische effect voor de instellingen zelf betreffen de eigen inkomsten, uit entreegelden, abonnementen (bijvoorbeeld bij bibliotheek en monumentenwacht), horeca, diensten en van private bronnen zoals fondsen, donateurs en sponsors. De cultuursector draagt eveneens indirect bij aan economische waarde voor de provincie door spin-off aan andere sectoren zoals horeca en retail alsmede het verhogen van de aantrekkingskracht voor bewoners, bezoekers en ten slotte het bieden van werkgelegenheid.

5.2 Eigen inkomsten

Omdat de provinciaal gesubsidieerde instellingen sterk variëren in omvang en (publieks)functies, is een optelsom van eigen inkomsten niet betekenisvol. Wel is het interessant om nader in te zoomen op de mate waarin instellingen in staat zijn tot het verwerven van eigen inkomsten en daarmee de mate waarin zij financieel worden ondersteund met (onder meer provinciale) subsidie. Het hieronder weergegeven aandeel eigen inkomsten is de totale som van de directe en indirecte eigen inkomsten ten opzichte van subsidie:

Deze figuur geeft een gemiddelde van het aandeel eigen inkomsten per discipline weer. Er zijn binnen elke discipline instellingen die een relatief groot of klein aandeel eigen inkomsten genereren. Uit bovenstaande figuur blijkt dat het Internationaal Film Festival Assen relatief het grootste aandeel eigen inkomsten genereert. Ook de musea genereren relatief veel eigen inkomsten. Het Platform Drentse Musea dat de 43 musea in Drenthe ondersteunt, genereert echter weinig eigen inkomsten (wat logisch is gezien de functie van het platform) en daarom niet meegenomen in de grafiek omdat dit het gemiddelde sterk vertekent. De instellingen binnen de disciplines overig en podiumkunsten volgen de musea en genereren gemiddeld 55% eigen inkomsten ten opzichte van de totale subsidie. Voor provinciaal gesubsidieerde erfgoedinstellingen ligt dit aandeel lager, 21%.

5.3 Bezoekers

In voorgaande hoofdstukken is ingegaan op de aantallen bezoekers, nader gespecificeerd naar doelgroepen. Voor de economische waarde is van belang in welke mate de culturele instellingen zorgen voor bezoek aan Drenthe. Het blijkt dat instellingen over het algemeen echter niet beschikken over informatie over de herkomst van bezoekers. Het Drents Museum weet het wel: 88% van de 187.000 bezoekers komt van buiten Drenthe.

<p>Marketing Drenthe verzamelt jaarlijks cijfers over de vrijetijdseconomie in Drenthe, bijvoorbeeld het aantal overnachtingen dat hiernaast is weergegeven.</p> <p>Onderzoek naar motivatie en herkomst van bezoekers aan culturele instellingen in samenwerking met Marketing Drenthe kan leiden tot dieper inzicht en bevindingen over de economische bijdrage van de bezoekers van buiten de provincie aan de culturele instellingen.</p>	Overnachtingen in Drenthe		
	2017	Binnenlands	Inkomend
	Overnachtingen	5.873.000	1.009.000
	Groei tov 2016	+1%	+22%
	Groei tov 2012	-2%	+80%
	Marktaandeel op NL	8,7%	2,3%
	Bron: CBS		

5.4 Spin-off

Naast de directe inkomsten, dragen culturele instellingen indirect bij aan de economie van Drenthe, waarde die ten goede komt aan andere sectoren zoals horeca. Diverse festivals stimuleren meerdaags bezoek aan de provincie Drenthe: FestiValderAa, Internationaal Film Festival Assen, Peter de Grote Festival, Puppert International en Zomerzinnen spelen zich namelijk regelmatig in het weekend of zelfs voor langere periode af. Bezoekers van het filmfestival kregen korting op het Drents Museum en toegang tot de afterparty van BoekenFEST'17, maar ook een speciaal menu en korting bij restaurants Fellini en Xapoe.

Drentse instellingen werven actief toeristen. Het Drents Archief heeft bijvoorbeeld met de afronding van het project Geheugen van Drenthe een impuls gegeven aan de vrijetijdseconomie door huisjesparken, hoteleigenaren en campingeigenaren inhoudelijk te ondersteunen bij het ontwikkelen van concrete erfgoedarrangementen, folders, websites en routes. Daarmee maken zij het erfgoedaanbod voor toeristen aantrekkelijk en wordt toerisme gestimuleerd. Het Drents Museum ontwikkelt bij alle tijdelijke tentoonstellingen arrangementen met commerciële partijen voor inwoners van Drenthe en toeristen en publiceert deze culturele ervaringen samen met Marketing Drenthe. Andere instellingen dragen direct (zoals Het Drentse Landschap) of indirect (zoals Monumentenwacht) bij aan de aantrekkelijkheid van Drenthe voor toeristen.

Platform Drentse musea richt zich op de gezamenlijke promotie van alle musea in Drenthe en draagt zo bij aan de aantrekkelijkheid van Drenthe. Door een goede samenwerking met Marketing Drenthe, bijvoorbeeld van het Hunebedcentrum in de Oerprovincie-campagne, wordt extra bezoek aan Drenthe gestimuleerd. Om een gedeelde bezoekersstroom te stimuleren, boden het Drents Museum en de Kunsthalle Emden in samenwerking met de VVV Assen elke maand een dagarrangement aan waarbij Nederlandse bezoekers in beide musea tentoonstellingen konden bekijken. Vanuit Duitsland organiseerde de Kunsthalle Emden bustochten naar Assen en werden Duitse scholieren naar het Drents Museum gebracht.

5.5 Media

Een manier om de belangstelling voor Drentse kunst en cultureel erfgoed te identificeren is het onderzoeken van de media-aandacht. We hebben gevraagd naar het aantal vermeldingen in (reguliere) media zoals kranten, radio en tv, het aantal volgers op sociale media en het aantal bezoekers van websites.

Omdat de instellingen zeer divers zijn, is in deze eerste editie nog geen conclusie te verbinden aan de uitkomsten, maar na enkele jaren monitoring kunnen trends worden gezien. Eventueel kan een meer inhoudelijke en diepgravende media-analyse de informatie verrijken, waarbij bijvoorbeeld ook naar het sentiment van de vermeldingen in de media wordt gekeken.

	64.486 volgers	Media items 	N = 22	
	37.267 volgers	Regionaal		1.314 items
	10.222 volgers	Nationaal		397 items
	11.735 nieuwsbrief-abonnees	Internationaal		191 items

5.6 Werkgelegenheid

De inventarisatie ten behoeve van deze cultuurmonitor heeft tot de volgende inzichten in de werkgelegenheid dan wel arbeidsinspanningen bij de provinciaal gesubsidieerde instellingen geleid, waarbij wel wordt opgemerkt dat de informatie niet volledig is aangeleverd:

- 476 Betaalde medewerkers
- 333 fte (gemiddelde aanstelling dus 70%)
- 2.084 Vrijwilligers (meer dan 4 keer zoveel als betaalde medewerkers)

De regionale cultuurindex toont dat het aantal vrijwilligers in de podiumkunsten in Drenthe uitgedrukt in uren per jaar per inwoner 0,02 is. Het aantal vrijwilligers uitgedrukt in uren per jaar per inwoner in de categorie musea (inclusief erfgoed) is 0,33 in Drenthe. Dit is samen met Friesland en Zeeland het hoogste aantal en is gerelateerd aan het hoge aantal cultuurhistorische musea in Drenthe.

Werkgelegenheid is een belangrijk onderdeel van de economische waarde van de sector. Om uitspraken te doen over de werkgelegenheid in de culturele sector zijn er verschillende bronnen beschikbaar. Zorgvuldige keuzes in voorhanden data om de werkgelegenheid in de sector kaart te brengen zijn noodzakelijk en nog in ontwikkeling.

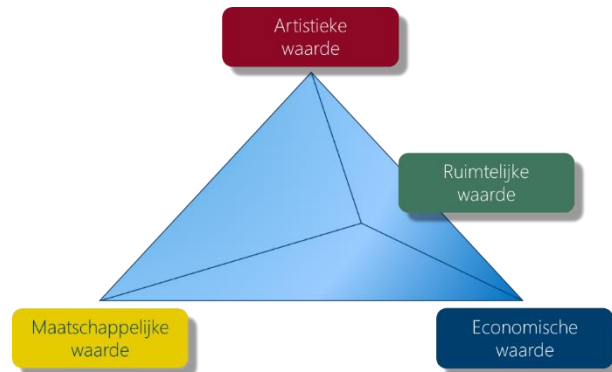
Omdat de informatie over de werkgelegenheid niet compleet en dus niet betrouwbaar is, voegen we een extra bron toe, namelijk het provinciaal werkgelegenheidsregister 2017 (volgende pagina) Dit betreft een andere doorsnede van de cultuursector en bevat ook gemeentelijk gesubsidieerde culturele instellingen, maar (wellicht) niet alle door ons bevroegde instellingen zoals het Noord Nederlands Orkest.

Vestigingen en werkzame personen, Drenthe 2017 (Exclusief cijfers circus, kunstuitleen en lokale activiteiten)			
Bron: Provinciaal werkgelegenheidsregister 2017			
SBI	Omschrijving sector	Vestigingen	Totaal werkzame personen (incl. uitzendkrachten)
85522	Kunstzinnige vorming amateurs	202	279
90011	Beoefening van podiumkunst	208	274
90012	Producenten van podiumkunst	26	43
9002	Dienstverlening uitvoerende kunst	159	295
9003	Schrijven/overige scheppende kunst	476	522
90041	Theaters en schouwburgen	10	196
91011	Openbare bibliotheken	36	297
91019	Overige culturele uitleencentra	7	70
91021	Musea	24	276
9103	Monumentenzorg	6	14
	Totaal	1.154	2.266

6. Ruimtelijke waarde

6.1 Een extra dimensie in provinciaal cultuurbeleid

Cultuurbeleid gaat voor de andere overheidslagen, rijk en gemeenten, over artistieke, maatschappelijke en economische waarde. Juist door de specifieke rol en verantwoordelijkheden van provincies kan daar op deze bestuurslaag ook ruimtelijke waarde aan worden toegevoegd, want een deel van de culturele instellingen houdt zich met ruimtelijke waarde bezig. Juist in Drenthe spelen de omgeving, het landschap en archeologische waarden een belangrijke rol in kunst, cultuur en erfgoed.

We onderscheiden op basis van de door de provinciaal gesubsidieerde culturele instellingen aangeleverde informatie twee terreinen waarop ruimtelijke waarde wordt gecreëerd, namelijk enerzijds het beheer en behoud van ruimtelijke objecten zoals monumenten, anderzijds het gebruik en ontwikkeling van de Drentse ruimtelijke en fysieke infrastructuur voor diverse culturele toepassingen. In de opzet van de cultuurmonitor is ook bedacht om voor ruimtelijke waarde aandacht te besteden aan kunst in de openbare ruimte. Daar hebben de provinciaal gesubsidieerde instellingen relatief een beperkte bijdrage aan geleverd, zoals advisering door K&C.

Ruimtelijke waarde wordt hier op basis van informatie van instellingen beschreven via twee elementen, beheer en behoud van ruimtelijke objecten enerzijds en de benutting van ruimtelijke infrastructuur ten behoeve van kunst & cultuur anderzijds. Bijdrage vanuit de provincie aan cultuurhistorische en archeologische waarden is beperkt zichtbaar. Uitbreiding van de monitor op deze waarden behoort tot de mogelijkheden.

6.2 Beheer en behoud van ruimtelijke objecten

De ruimtelijke kwaliteit van Drenthe is waarneembaar in zowel bebouwde omgeving als in het landschap. Diverse instellingen spannen zich in om deze ruimtelijke kwaliteit en cultureel erfgoed te behouden of te vergroten. We geven hier een aantal voorbeelden van.

- Stichting Het Drentse Landschap zorgt voor het behoud van historisch waardevolle objecten, zoals de hunebedden, grafheuvels en middeleeuwse karrensporen, en natuurlijke schoonheid voor bewoners en bezoekers van Drenthe, door beheer, restauratie, en soms herbestemming. Zij houdt monumenten en natuurgebieden in stand, ontwikkelt ze, maakt ze toekomstbestendig en stelt daarvan een twintigtal in Drenthe ook open voor publiek. Een voorbeeld: het Drentse Landschap is in 2017 bezig geweest met de revitalisatie van Landgoed Oldengaerde. Inmiddels is de renovatie van de daglonerswoning gestart en de herbestemming van het koetshuis tot beheerderwoning volgt binnenkort.
- Monumentenwacht houdt zich bezig met het behoud van monumenten en inspecteert jaarlijks monumentale panden om verval tegen te gaan. In 2017 waren er 1.000 inspecties en monitoropnames. Monumentenwacht helpt en adviseert monumentenbezitters bij periodiek onderhoud van hun panden.
- Stichting DBF zoekt naar mogelijkheden tot herbestemming van voorzieningen in de overtuiging de leefbaarheid van een dorp te bevorderen. In 2017 zijn diverse objecten, zoals karakteristieke panden en gemeentelijke monumenten, aangepakt om verval te voorkomen; Vastenow 3 Nieuw-Dordrecht, een kerk die in verval raakte, in Eexterveenshekanaal een oude Marechausseekazerne en in Zijerveld boerderij de Keet.

- Herinneringscentrum Kamp Westerbork heeft zich in eerste instantie toegelegd op de herinrichting van de historische plek, en inmiddels werkt men aan forse uitbreiding van het Herinneringscentrum. Ook de aanpak van de directe omgeving met oog voor de cultuurhistorische en ruimtelijke kwaliteit van het museum behoort hiertoe. Niet alleen in infrastructurele zin - aanrijroute en parkeergelegenheid - maar evenzeer de landmarkering met een wagon en een voetgangerstraverse. De aanduiding van het spoortracé vanaf het kampterrein tot aan de lijn Beilen - Assen/het destijds station Hooghalen is zo goed als gerealiseerd.
- Bij het Drents Museum is de voorbereidende fase van de herinrichting van de oudbouw in 2017 van start gegaan. De Abdijkerk (een rijksmonument) is deels in oude luister hersteld en gereedgemaakt als grote tentoonstellingsruimte. De vernieuwde Abdijkerk kon vanaf september al worden ingezet voor de solotentoonstelling van de Duitse kunstenaar Rosa Loy.

6.3 Infrastructuur, kunst en cultuur

Verschillende culturele instellingen maken gebruik van de kwaliteiten van de omgeving. Drentse musea zijn direct aan hun locatie te koppelen en benutten de mogelijkheden van hun vaste locaties, onder andere museummolens en monumenten maar ook moderne gebouwen. Het Gevangenis­museum, het Hunebedcentrum, Herinneringskamp Westerbork zijn voorbeelden waarbij de ruimtelijke waarde essentieel is voor het verhaal dat de instellingen vertellen. Daarnaast worden buiten de muren van de musea ook activiteiten georganiseerd zoals fietsroutes door het landschap met erfgoedgids, wandeltochten met een rondleider/erfgoedgids aanwezig die vertelt over de landschapsgeschiedenis, de hunebedden et cetera.

De landschappelijke en bebouwde omgeving wordt ook als podium gebruikt, bijvoorbeeld als festivalterrein. Sommige festivals maken van meerdere ruimtes gebruik, zoals van diverse monumenten in verschillende dorpen of van historische plekken in binnensteden en op erfgoedlocaties in Drenthe. We geven een aantal voorbeelden van het gebruik van de infrastructuur in 2017.

- PeerGrouP is in samenwerking met partners (o.a. Staatsbosbeheer en Boerderij Prins) actief bezig met de ontwikkeling van Donderboerkamp, het oude munitiedepot tussen Norg en Donderen, als cultuur-, zorg- en natuurlandgoed. PeerGrouP heeft de voorstelling Zee van Zand gerealiseerd, een coproductie met Staatsbosbeheer en Rijkswaterstaat, het vervolg op Levende Duinen, die gaat over het beheer van het veranderende kustlandschap in een poging te doorgronden wat groter is dan de mens zelf.
- Door de unieke locatie van het Hunebedcentrum op de Hondsrug zoeken natuurorganisaties samenwerking met het Hunebedcentrum. Met deze organisaties organiseerde het Hunebedcentrum onder meer de Groene Maand (september), de Natuurwerkdag (november) en de Dag van het Hunebed.
- Het Drents Archief organiseerde regelmatig projecten waarbij gebruik werd gemaakt van de Drentse fysieke infrastructuur, zoals lezingen door de provincie, tours langs havezaten en educatieprojecten op diverse locaties in de provincie.

Festival der Aa

7. Perspectief van cultuurbeleid en cultuurmonitor

7.1 Cultuurbeleid en waarden

In de cultuurnota is de visie van de provincie op cultuur op inspirerende wijze verwoord. Daarbij zijn thema's geïdentificeerd die een relatie hebben met de vier waarden waarlangs deze cultuurmonitor is opgebouwd. Dat biedt aanknopingspunten om de beleidsintenties van de provincie te vergelijken met wat de culturele sector heeft gepresteerd. Kanttekening daarbij is dat deze eerste editie van de cultuurmonitor slechts informatie van de instellingen over 2017 bevat. Ambitie van deze paragraaf is desondanks om hieruit een perspectief te destilleren en zodoende de realisatie van het cultuurbeleid niet alleen te beschrijven maar wellicht ook (bij) te sturen. Omdat de provincie hierin niet alleen staat, is naast een perspectief op de vier waarden ook samenwerking beschreven.

Artistieke waarde in veel disciplines

Deze eerste editie van de Cultuurmonitor Drenthe toont het beeld waar de Drentse culturele sector artistiek staat: een sector volop in beweging, waar geïnvesteerd wordt in talentontwikkeling en aandacht wordt besteed aan cultuureducatie. 2017 was een jaar waarin de Drentse cultuurhistorische en archeologische schatten inspiratie boden voor artistieke programma's, maar evenzo aanknopingspunten werden gevonden in de Drentse actualiteit. Voorbeelden daarvan zijn vluchtelingenproblematiek maar ook de aardbevingen in de regio.

De provincie stelt zelf dat het goed gaat met de Drentse kunsten. Op het gebied van podiumkunsten, beeldende kunst, festivals en evenementen heeft de provincie een proactieve en ondernemende rol. Hierdoor neemt de kwaliteit en diversiteit van het culturele aanbod in de provincie toe. Ook de musea ontwikkelen zich positief; bezoekersaantallen groeien mee met de kwaliteit van tentoonstellingen en de musea werken ook aan interne vernieuwing met ondersteuning van de provincie. Het Drents Archief is een belangrijke aanjager in de ontwikkeling van cultureel aanbod geïnspireerd op Drentse verhalen en historie. Er gebeurt ook veel op het grensvlak tussen presentaties en locaties in Drenthe. Het Pauperparadijs, een theaterspektakel waarbij het Gevangenis­museum het decor vormt, trok in 2017 meer dan 50.000 bezoekers.

Door actief de ontwikkeling van talent te stimuleren draagt de provincie bij aan een rijk cultureel klimaat, bijvoorbeeld met de voucherregeling voor pop­talent of het tweejarig opleidingstraject voor een conservator archeologie bij het Drents Museum. Theater is bij uitstek een plek waar talent zich kan ontplooi­en in Drenthe. PeerGroup, Het Houten Huis, Loods13 en Garage TDI hebben zich aangesloten bij het samenwerkingsverband Station Noord 2.0, een initiatief om nieuwe theatermakers te steunen in de ontwikkeling van hun talent.

Maatschappelijke waarde voor divers publiek

Maatschappelijke waarde wordt in Drenthe vooral gerealiseerd door het bereiken van divers publiek in specifieke doelgroepen. De meeste instellingen letten actief op toegankelijke randvoorwaarden, bijvoorbeeld in de communicatie, toegangsprijzen, locatie en programmering. Een groot aantal instellingen zet zich in om cultuur naar kwetsbare doelgroepen toe te brengen. Zo worden presentaties, lezingen en workshops bij zorginstellingen georganiseerd. Voor kinderen en ouderen worden projecten georganiseerd om cultuurparticipatie te bevorderen, met projecten als *Oktobermaand Kindermaand*, *Culturele Mobiliteit* en *Gekleurd Grijs*.

De waardering van het publiek voor de culturele kwaliteit in Drenthe is hoog. Uit publieksonderzoeken die in deze monitor zijn verwerkt blijkt een rapportcijfer van 8+. De provincie wil inzetten op uitbreiding van het publieksonderzoek en het onderling delen van informatie daarover. Daarbij gaat de provincie voor het vergroten van de zichtbaarheid van het cultuurbeleid. Drenthe heeft een rijke culturele sector waar iedereen trots op mag zijn, en deze trots mag ook de provincie meer uitdragen. Concrete stappen zijn bijvoorbeeld overzichtswebsite www.deverbeeldingvandrenthe.nl en de archeologische beleefpunten. De monitor toont mooie voorbeelden van digitalisering in 2017, en die ontwikkeling zet de komende jaren door.

Educatie staat hoog op de agenda van zowel de provincie als van culturele instellingen, zo blijkt uit tal van voorbeelden van educatieve activiteiten in deze monitor. De provincie bouwt hierop voort. Op VMBO-scholen in Zuidoost-Drenthe is in september 2018 een pilotproject culturele mobiliteit gestart met als doel implementatie in heel Drenthe in 2019/2020. Met de regeling *Cultuureducatie met Kwaliteit II* wordt 94% van de PO-scholen in Drenthe bereikt, een positieve ontwikkeling die de provincie ook na 2021 graag voortzet. De provincie ondersteunt ten slotte de maatschappelijke waarde van bibliotheken ten behoeve van persoonlijke ontwikkeling van inwoners door via Biblionet innovatie van bibliotheken mogelijk te maken.

Economische waarde trekt aan

Cultuur draagt bij aan de aantrekkingskracht van Drenthe voor bezoekers en (potentiële) bewoners. Cultuur is een van de weinige factoren waarop actief kan worden gestuurd op aantrekkingskracht, zo bleek uit onderzoek van Berenschot uit 2002 waar bijvoorbeeld Theater De Nieuwe Kolk in Assen zich nog steeds op baseert, bij het bepalen van de economische impact van cultuur voor stad en regio. Dergelijk onderzoek doet het Drents Museum ook regelmatig. Aanpalende sectoren zoals toerisme en recreatie hebben directe economische baat bij cultuur, blijkt uit deze monitor en uit andere onderzoeken van de provincie. Ondernemers in die sectoren kunnen aanhaken op publiekstreckende voorstellingen en tentoonstellingen, maar ook bijvoorbeeld op de Drentse Erfgoedlijnen. De provincie werkt aan het digitaal ontsluiten van de erfgoedlijnen om deze inzetbaar te maken voor de recreatieve sector.

Hierboven werd ook al zichtbaarheid van Drenthe via cultuur genoemd, waar de provincie graag op inzet. Het mediabereik van culturele instellingen lijkt toe te nemen, iets wat in volgende monitors kan worden getoetst. De provincie wil nog een stap verder gaan. Het lijkt voor de toekomst verstandig om een mediabudget vrij te maken, om de ontwikkeling van bijvoorbeeld films (zoals de prijswinnende film *Anders*) en documentaires te kunnen stimuleren. Dergelijke producties worden vaak en divers ingezet en bereiken daardoor een groot en breed publiek. Een groot en breed publiek kan ook worden bereikt door provinciale steun aan incidentele projecten, zoals Het Pauperparadijs in 2016 en 2017.

Ruimtelijke waarde is provinciale opgave

In deze monitor is op twee elementen van ruimtelijke waarde ingegaan, namelijk enerzijds beheer en behoud van ruimtelijke objecten, anderzijds de benutting van ruimtelijke infrastructuur ten behoeve van kunst & cultuur. Van beide zijn fraaie voorbeelden gevonden, zoals de inspanningen van Het Drentse Landschap, Monumentenwacht Drenthe, Stichting DBF en diverse musea, maar ook een veelheid van podiumkunstenpresentaties op diverse Drentse locaties.

Omdat de monitor is gebaseerd op informatie van provinciaal gesubsidieerde instellingen, is het beeld van de provinciale bijdrage aan cultuurhistorie en archeologie minder aanwezig. De provincie zoekt ook actief naar mogelijkheden om met het cultuurbeleid aan te sluiten op ruimtelijke opgaven, bijvoorbeeld op het gebied van leefbaarheid, energietransitie, landbouw, creatieve industrie of ruimtelijke inrichting. Bij de ontwikkeling van nieuwe ruimtelijke projecten, programma's en opgaven is het noodzakelijk dat het ruimtelijk erfgoed vroegtijdig en als gelijkwaardige partner aan tafel zit om nieuwe ontwikkelingen te begeleiden en kansen te benutten, zo stelt de provincie. Duurzame monumentenzorg is een uitdaging voor de toekomst. Op het gebied van klimaat ligt er een maatschappelijke opgave waar ook monumenten en beeldbepalende panden mee te maken krijgen.

Samenwerking in culturele allianties

De provincie zet zich ten slotte in om samenwerking op allerlei lagen en manieren te stimuleren. De monitor laat een aantal voorbeelden van verbindingen die culturele instellingen regionaal tot internationaal hebben gelegd. In het Noord-Nederlands samenwerkingsverband *We the North* maakt Drenthe zich sterk voor landelijke erkenning van regionale instellingen en meer programmatische samenwerking met het rijk, onder meer via een regionaal cultuurprofiel dat samen met culturele instellingen uit Drenthe, Groningen en Friesland is opgesteld. Op deze manier moeten er structureel meer middelen naar de culturele sector in Noord-Nederland gaan.

De provincie wil ook de gemeenten steunen op het gebied van cultuur en erfgoed. Gemeenten hebben niet altijd voldoende organisatiekracht of middelen. Het verbeteren van de samenwerking, blijven agenderen van knelpunten en het ondersteunen van gemeenten behoort tot de oplossingen. Culturele allianties kunnen voor provincie en gemeenten een effectief middel zijn om de samenwerking op het gebied van cultuur en erfgoed te versterken. Afhankelijk van wat werkgroepen binnen een alliantietraject voortbrengen is gezamenlijke financiering (50/50) zeker de bedoeling. Bestuurders van de 12 Drentse gemeenten en provincie hebben met dit doel voor ogen immers hun handtekening onder een convenant gezet. Er wordt gewerkt aan thema's op basis van een gezamenlijk vastgestelde ambitie. De Culturele Alliantie op het gebied van popcultuur wordt gezien als goed voorbeeld van vergevorderde afspraken. Ook bij het project over ruilverkaveling en heideontginning was dit een succesvolle aanpak.

7.2 Volgende edities van de Cultuurmonitor

Deze eerste editie van de cultuurmonitor is tot stand gekomen door een intensieve samenwerking van de provincie met Berenschot en met hulp van de provinciaal gesubsidieerde culturele instellingen. Aan de hand van het resultaat dat nu voorligt en proces dat is doorlopen schetst Berenschot een perspectief voor de volgende edities van de cultuurmonitor.

Ontwikkeling in cijfers, verhalen en beelden

Omdat de cultuurmonitor uitsluitend gegevens bevat uit 2017, is het nog niet mogelijk trends en ontwikkelingen te onderbouwen met meerjarige data. In de eerstvolgende editie kan een vergelijking worden gemaakt tussen 2017 en 2018. Die lijn kan ook in de jaren daarna worden doorgezet. Omdat er meer informatie is verzameld dan is getoond in deze cultuurmonitor, kunnen dan ook andere indicatoren worden weergegeven dan in deze editie.

Bij diverse cijfers in deze monitor zijn proceskaders geplaatst met kanttekeningen over relevantie van gegevens. Een voorbeeld zijn de bezoekersaantallen, en de specificaties daarvan in betaald of niet betaald bezoek en in doelgroep. We blijven zorgvuldig waar het gaat om het combineren van ongelijke grootheden. De ontwikkeling van cijfers, dus toename of afname van bijvoorbeeld bezoekersaantallen, kunnen we in volgende edities duiden. We zijn ons ervan bewust dat elke indicator op relevantie moet worden getoetst, en dat een aantal daarvan niet van toepassing zijn voor een deel van de instellingen. Dat proces is nog niet afgerond. Op basis van de aangeleverde informatie voor deze eerste editie, kunnen wij een nadere selectie maken van indicatoren die de volgende keer wel weer worden uitgevraagd en indicatoren die afvallen omdat deze niet (goed) blijken te werken. We blijven zoeken naar een mix van generieke informatie om een totaalbeeld te schetsen en specifieke informatie om recht te doen aan de variëteit in instellingen en hun taken, doelgroepen en activiteiten. We willen de cijfermatige informatie verder verrijken met provinciale en andere bronnen. Suggesties hiervoor zijn welkom.

Betrokkenheid van culturele instellingen

De meeste provinciaal gesubsidieerde instellingen zijn sinds de start betrokken bij de ontwikkeling van de cultuurmonitor. Samen met provincie en instellingen hebben we in 2015 en 2016 het waardenperspectief verkend en indicatoren verzameld. Na de nulmeting uit 2016 met een deel van de instellingen, zijn in 2017 vrijwel alle provinciaal gesubsidieerde instellingen betrokken bij de informatieverzameling. Wij hechten aan die volledigheid, ook al zijn er instellingen bij die slechts een beperkte financiële bijdrage van de provincie ontvangen. De monitor is geen verantwoordingsinstrument en het aanleveren van informatie moet door de instellingen dan ook niet op die manier worden ervaren. Dit blijft een leerproces; zie ook verderop.

Deze cultuurmonitor bevat een aantal verhalende voorbeelden. Wij zien ernaar uit dat de betrokken instellingen voor de komende edities meer van dergelijke sprekende en beeldende verhalen aandragen, om de rijkdom van het culturele leven in Drenthe verder te kunnen illustreren en de gewenste trots ook in de monitor uit te stralen. Ook beeldmateriaal is hiervoor zeer welkom en dit wordt de volgende keer bij de instellingen opgevraagd. Ten slotte willen we van de monitor een meer interactief document maken door links toe te voegen naar websites en andere bronnen voor meer informatie.

Een beter proces voor informatieverzameling via interviews

Wij hebben voor zowel de nulmeting in 2016 als de editie van 2017 gewerkt met een invulformulier in Excel. Wij hebben op basis van de jaarverslagen en jaarrekeningen die de meeste instellingen aan de provincie aanleveren alvast de formulieren ingevuld. De instellingen is gevraagd de informatie te checken en te verrijken. Een deel van de instellingen werkte hier vlot aan mee, een deel had meer tijd nodig en enkele instellingen werkten niet mee. Daardoor is niet alle informatie gecontroleerd en zijn kansen gemist om de beste voorbeelden aan te leveren.

Het meest gehoorde bezwaar aan het proces van informatieverzameling zoals het nu is vormgegeven, is het gevoel dat er dubbel werk wordt verricht. Instellingen stellen jaarverslagen en jaarrekeningen op en sturen deze ter informatie en verantwoording op aan de provincie, maar in een aantal gevallen ook aan gemeenten, fondsen en brancheorganisaties. We hebben vermeden dat de instellingen zelf de informatie opnieuw moeten invoeren voor deze monitor, dat hebben we uit handen genomen. Het controleren van het vooringevulde formulier blijkt toch een belasting te zijn. De door ons in augustus voorgelegde formulieren kwamen soms pas in december retour, al dan niet gecontroleerd. Dit zien wij graag anders, want dit proces is te intensief en te traag. Ook de late verschijning en de moeite die het proces kost ondermijnen het draagvlak bij instellingen voor de monitor.

Wij stellen de volgende werkwijze voor in 2019 ten behoeve van de tweede editie. De instellingen stellen hun jaarverslagen en jaarrekeningen op, mede rekening houdend met de informatiebehoefte vanuit de provincie voor de cultuurmonitor, waarover de instellingen al zijn geïnformeerd. Zodra de provincie alle stukken heeft ontvangen, zorgt Berenschot voor de verwerking daarvan via het formulier met de vaste en eventueel herziene indicatoren. Direct na de zomer houden we interviews met individuele instellingen om het formulier zoals wij dat hebben opgesteld door te nemen. Daarbij toetsen we cijfers en vragen om verduidelijking. We kunnen ook bespreken wat met indicatoren wordt beoogd en welke informatie daarbij kan worden gebruikt. Nog belangrijker is om de reeds verzamelde informatie te verrijken met verhalen en beelden, en om trends te bespreken. Elk interview leidt zo tot een afgestemde lijst met kwantitatieve en kwalitatieve informatie, inclusief beelden en links naar websites. Door het vroegtijdig plannen en goed voorbereiden van de interviews is de belasting lager, de snelheid hoger en komt een betere en breder gedragen cultuurmonitor tot stand, verwachten wij.

Bijlage - deelnemende instellingen Cultuurmonitor 2017-2020 Editie 1

Onderstaande beschrijvingen zijn opgesteld met teksten die zijn aangeleverd door de instellingen, zijn alfabetisch gerangschikt en bevatten geen oordeel van Berenschot of de provincie Drenthe over de instellingen.

Bevrijdingsfestival Drenthe

Bevrijdingsfestival is het jaarlijkse festival op 5 mei waar uitbundige muziek op verschillende podia ten gehore wordt gebracht voor een groot publiek. Het festival draait om het maatschappelijke thema 'vrijheid', in relatie tot de herdenking op 4 mei. De dag is erop gericht om het publiek te laten bezinnen op het belang van grondrechten, rechtsgelijkheid, rechtszekerheid en het recht op vrijheid van meningsuiting. Het festival is gratis toegankelijk en ook interessant voor kinderen. In 2017 waren er veel podia met nationale en regionale artiesten, vrijheidscolleges en activiteiten.

Biblionet Drenthe

Biblionet Drenthe is de provinciale ondersteuningsinstelling voor de openbare bibliotheken in Drenthe. Op grond van de Wet stelsel openbare bibliotheken (Wsob) ondersteunt Biblionet alle twaalf basisbibliotheken in Drenthe bij de uitvoering van de taken (interbibliothecair) leenverkeer, innovatie, netwerktaken, gegevenslevering en collecties. Daarnaast fungeert Biblionet als backoffice van de negen plattelandsbibliotheken. Biblionet verleent diensten op het gebied van werkgeverschap, HR, financiën, ICT, marketing & communicatie, enzovoort. De kernfuncties lezen, informeren, ontmoeten en cultuur zijn leidend voor de programmering en activiteiten die Biblionet organiseert.

Drents Archief

Het Drents Archief heeft een helder doel, namelijk cultureel erfgoed dichterbij de mensen brengen. Binnen en buiten de muren van het moderne bezoekerscentrum in Assen kunnen mensen met andere ogen naar hun omgeving gaan kijken en zich bewust worden van hun eigen sporen in het verleden. Enerzijds geeft het archief invulling aan de wettelijke taak om de archieven van partners, zoals de Gemeente Assen en het Rijk, te beheren en anderzijds wordt een publieke taak vervuld om de schatten aan informatie die zij in onze depots beheren voor een breed publiek toegankelijk te maken.

Drents Museum

Het Drents Museum toont een blik op de wereld en biedt de wereld een blik op Drenthe. Met verhalen over archeologie, kunst en geschiedenis wil het museum jong en oud inspireren. De kernactiviteiten van het museum bestaan onder andere uit tentoonstellingen, presentatie van en zorg voor de collectie, inhoudelijke verdieping en service. De kernwaarden gastvrijheid, kwaliteit, ambitie en verrassing, betrouwbaarheid en ondernemerschap bepalen de manier van werken in alles wat het Drents Museum doet. Het Drents Museum heeft de ambitie een museum van internationale betekenis te zijn en een verrijkende ervaring bieden aan zoveel mogelijk mensen.

FestiValderAa

FestiValderAa wil zich de komende jaren binnen en buiten Drenthe profileren als een toegankelijk driedaags festival midden in de Drentse natuur, waar gedreven podiumkunstenaars hun werk kunnen tonen in een unieke context aan een brede doelgroep. FestiValderAa zorgt voor voorstellingen en concerten die vrolijk van toon zijn van bekende en onbekende theatermakers, muzikanten en kunstenaars. De unieke omgeving, het Nationaal Park de Drentsche Aa, waarin het festival is ingebed, is leidend in de programmering en vormt het decor van het festival. Er wordt gezocht naar puurheid en echtheid bij de makers zodat de voorstellingen naadloos passen bij de natuurlijke omgeving.

Garage TDI

Garage TDI draagt bij, door middel van theater, aan de positieve ontwikkeling van jeugd en jongeren tot nieuwsgierige, empathische en ruimdenkende mensen. Het Drents Jeugdtheater Garage TDI heeft vier kernactiviteiten: het maken en spelen van professionele jeugdtheater en dansvoorstellingen, talentontwikkeling, educatieve activiteiten voor het primair en voortgezet onderwijs en het organiseren van Art of Wonder, een jeugdtheaterfestival. Garage TDI biedt daarnaast jong talent uit Drenthe, Groningen, Friesland en Overijssel de kans om zich voor te bereiden op een hbo-theateropleiding door middel van lessen, theaterexperimenten, auditietraining, trainingsweken en het maken en spelen van voorstellingen.

Gevangenis­museum

Het Gevangenis­museum in Veenhuizen is een unieke plek, vol spannende presentaties, tentoonstellingen over het gevangenis­wezen, bruisende evenementen en een verrassende omgeving. Het Gevangenis­museum is een site­museum en verbindt heden en verleden van verpaupering, heropvoeding, misdaad en straf. Het is dé plek waar het verhaal wordt verteld over de gevolgen van normafwijkend gedrag door persoonlijke en maatschappelijke omstandigheden. Het ontleent zijn betekenis aan de samenhang tussen de museale collectie, de huisvesting in een voormalig dwanggesticht, de vestiging in gevangenis­dorp Veenhuizen – van oorsprong een kolonie van de Maatschappij van Weldadigheid – en de ligging in een landschap dat wordt gekenmerkt door de sporen van een (veen)koloniaal verleden.

Herinnerings­centrum Kamp Westerbork

In het herinnerings­centrum krijgt de bezoeker een beeld bij wat er in Nederland tijdens de Tweede Wereldoorlog is gebeurd. Het centrum heeft een museum, toont het kampterrein en kent een beeldentuin. Het terrein van Kamp Westerbork is anno 2016 een open parkachtig gebied in het bos. Dit is sterk contrast met de periode 1942–1945, waarin duizenden mensen dicht op elkaar leefden tussen tientallen barakken en andere gebouwen. Buiten het prikkeldraad en de wachttorens, die de overbevolkte ‘stad’ bij elkaar hielden, lag de uitgestrekte Drentse heide. Nationaal en internationaal is het Herinnerings­centrum Kamp Westerbork een vooraanstaand instituut dat niet alleen een groot aantal fysieke bezoekers trekt, maar ook op andere wijze door geïnteresseerden wordt gezocht en gevonden.

Het Drentse Landschap

Stichting Het Drentse Landschap zet zich in voor het ontwikkelen en behouden van de Drentse natuur en het Drentse culturele erfgoed. De stichting heeft de zorg over ruim 8.750 hectare natuur, ruim 270 gebouwen, 22 hunebedden en vele andere archeologische objecten, zoals grafheuvels. Als provinciale trustorganisatie behoudt Het Drents Landschap historisch waardevolle objecten en natuurlijke schoonheid voor de bewoners en bezoekers van Drenthe, nu en in de toekomst. Dit wordt gerealiseerd door het aankopen en beheren van natuurterreinen en aankopen, onderhouden en beheren van cultuurhistorisch en archeologisch waardevolle objecten. Door monumenten en natuurgebieden in stand te houden, te ontwikkelen en waar mogelijk open te stellen, draagt de stichting bij aan de culturele, toeristische en economische versterking van de provincie. Door middel van voorlichting en educatie probeert de stichting het draagvlak voor haar doelen te vergroten.

Het Houten Huis

Het Houten Huis is het beeldend muziektheatergezelschap van het Noorden. Vanuit Groningen maakt HHH voorstellingen die door het hele land én tot ver over de grens te zien zijn. Het Houten Huis staat symbool voor het leven, waar soms ook iets piept en kraakt of een onverwachte gast langskomt. Het gezelschap timmert en schuurt aan verhalen, verbeelding en muzikaliteit. Overdag speelt HHH voor schoolklassen, van kleuter tot puber. Maar als 's avonds volwassenen met hetzelfde ongeloof de zaal uitkomen, blijkt dat ontroering en fantasie geen leeftijdsgrens kennen.

Het Huus van de Taol

Het Huus van de Taol wil het praten, het verstaan, het schrijven, het lezen en het zingen van de Drentse taal op een eigentijdse manier onder de aandacht brengen en blijven stimuleren. Het werk is verdeeld over vijf werkvelden, te weten: taalpromotie, schrijven, muziek, onderwijs en taalwetenschap.

Ok in 2017 is der deur metwarkers, bestuur en vrijwilligers weer hard warkt an de algemiene doelstelling van het Huus van de Taol: het stimuleren van het actief en passief gebroek van de Drentse taal in de miest briede zin van het woord. Op verscheiden manieren en langs veul wegen prebeer we jongelu enthousiast(er) te maken veur de streektaol: op schoelen, social media, HBO, jonge honden e.d. Een diel van het jong volk is geweldig groots op de eigen taal en drag dat ok oet. Daorbij kuw u.a. denken an de populariteit van bepaolde meziekgroepen en individuele artiesten. Maor toch is het een stoer affeer grote dielen van de Drentse jeugd blievend warm te maken veur de streektaol.

Hunebedcentrum

Het Hunebedcentrum in Borger is een museum gericht op de presentatie en bescherming van hunebedden en prehistorische monumenten – in heden, verleden en toekomst – , waarbij belevenissen worden geboden voor doelen van bewustwording, onderricht en amusement. Op het terrein van het Hunebedcentrum maken bezoekers een tijdreis van 150.000 jaar. De bezoeker ontdekt via vijf locaties de boeiende prehistorie van de oerprovincie van Nederland, Drenthe. Het is een reis die begint met de ijstijden die het landschap hebben gevormd en hoe de mens dit landschap heeft gebruikt en er duizenden jaren lang leefde.

Het Internationaal Film Festival Assen

Internationaal Filmfestival Assen | Vrouw & Film is een uniek, meerdaags filmfestival waarin vrouwen, zowel voor als achter de camera, een centrale rol spelen. IFA is daarmee een van de oudste filmfestivals met een feministische traditie in Europa, het enige festival met een dergelijke oriëntatie in Nederland en bovendien een van de weinige vertoners van arthouse films in Drenthe. Op basis van dit profiel programmeert IFA jaarlijks een kwalitatief hoogstaande en internationale selectie films, gecombineerd met een spraakmakend randprogramma. Hoogwaardigheid gaat hierbij hand in hand met laagdrempeligheid – IFA is een feestelijke plek waar zowel bezoekers als culturele spelers elkaar kunnen treffen, uitdagen en inspireren.

K&C

K&C heeft de rol als provinciale steunfunctie en werkt vanuit en met de kunsten aan het versterken van de culturele infrastructuur en de culturele omgeving in Drenthe, Groningen en daarbuiten. K&C is een expertisecentrum en projectorganisatie op het gebied van cultuureducatie, cultuurparticipatie, cultuurinnovatie en cultuurbeleid. K&C heeft medewerkers in dienst die als adviseur, bemiddelaar en/of projectontwikkelaar met passie, creativiteit en zorg werken aan kwalitatief hoogwaardige diensten en producten. Het sterker maken van de ander, zowel inhoudelijk als organisatorisch, staat daarbij voor de medewerkers centraal. K&C werkt in opdracht van de provincies Drenthe en Groningen en de gemeenten in beide provincies, maar ook in opdracht van scholen, culturele instellingen, bedrijven en particulieren.

Loods 13

Loods 13 is een theaterschool en productiehuis in Emmen. Loods13 heeft zichzelf op de kaart gezet als community art voor bijzondere doelgroepen en richt zich zowel op jongeren als volwassenen. Loods13 stimuleert het lef buiten de bekende paden te gaan vanuit de overtuiging dat theater spelen, maken en beleven bestaat uit het mobiliseren van discipline, lef, nieuwsgierigheid en energie om het onbekende te verkennen. Loods13 stimuleert door middel van theater de ontmoeting met jezelf, de ander, de Drentse omgeving en hoe je je tot de wereld verhoudt. Deze verkenningstocht is zowel proces- als resultaatgericht waaraan iedereen mag deelnemen.

Monumentenwacht Drenthe

Monumentenwacht Drenthe helpt monumentenbezitters bij het periodieke onderhoud van hun pand. Monumentenwachters doen onderhoudsinspecties, geven praktische tips en voeren klein (nood)herstel uit in en om het huis, volgens de principes van de restauratieladder. De Monumentenwacht is monumentengek. Fans van panden met karakter. De historie en verhalen van monumenten raken hen. De stichting wil ze koesteren, verzorgen, levend houden. Omdat ze bijzonder zijn. Omdat ze door hun unieke status extra aandacht verdienen. Monumentenbezitters hebben daarin een belangrijke taak. Om zoiets waardevols als een monument op een goede manier door de tijd te brengen. Daarin ondersteunt de Monumentenwacht graag. Met krachtig vakmanschap. In onderhoud en advies. Met respect voor hoe het ooit was én met oog voor de toekomst.

Museum De Buitenplaats

Museum De Buitenplaats in Eelde is een museum voor figuratieve kunst in de breedste zin van het woord, waarbij het doel is om bezoekers bewust te maken van de rol die kunst, natuur en architectuur spelen in onze samenleving en om hen te inspireren autonoom en vrij te denken. Hierbij wordt er gefocust op hedendaagse kunst, kunst op papier, illustratie, klassieke moderne kunst, fotografie, tuinarchitectuur en aspecten van de natuur. Er is een museumpaviljoen, een museumtuin en het Nijssinghuis dat bezocht kan worden. Er zijn jaarlijks diverse wisselende tentoonstellingen en ook worden er optredens verzorgd op het buitenpodium die aansluiten op de programmering.

Het Noord Nederlands Orkest

Het Noord Nederlands Orkest is Nederlands oudste professionele symfonieorkest. Het brengt symfonische muziek op een zo hoog mogelijk niveau tot leven in de drie Noordelijke provincies, met zo'n 120 concerten per seizoen: in concertzalen, in de openlucht, tijdens festivals en voor scholen. Ook toert het orkest regelmatig naar podia elders in het land. De programmering is verrassend en breed; van puur en onversneden klassiek tot cross-overs met popmuziek. Het orkest laat graag 'nieuwe oren' kennismaken met symfonische muziek, bijvoorbeeld via de Pieter Roelf Jeugdconcerten en de gratis lunch- en buitenconcerten. Ook is het NNO geregeld te beluisteren op de radio.

PeerGrouP

PeerGrouP is een groep theaterprofessionals. De groep maakt gezamenlijk theater in en met de omgeving. Vanuit het motto 'graven waar je staat' vertelt PeerGrouP de verhalen van de plek waar we ons bevinden. De focus ligt daarbij op een blijvend effect voor de omgeving. Dit realiseert PeerGrouP door de omgeving mede-eigenaar te maken van het project. Voorstellingen kunnen ongebruikelijke vormen hebben en elementen bevatten die doorgaans niet als theater worden beschouwd. PeerGrouP wil mensen met elkaar verbinden en aanzetten tot nadenken en handelen. Elk project creëert daarmee ook zijn eigen PeerGrouP, waarin ieders kracht gewaardeerd en ingezet wordt en waarin men van elkaar kan leren. Het doel van de verhalen van PeerGrouP is te vermaken, verwonderen, nuanceren, inspireren en verbinden.

Peter de Grote Festival

Het Peter de Grote Festival is het grootste kamermuziekfestival van Noord-Nederland. Het festival bestaat uit een reeks concertseries op bijzondere locaties in Noord-Nederland. Bekende en minder bekende kamermuziekconcerten worden ten gehore gebracht door nationaal en internationaal gerenommeerde musici. Tevens organiseert het Peter de Grote festival de Summer Academy voor deelnemers van over de hele wereld. Deelnemers van deze academy spelen een rol in de verschillende concertseries.

Platform Drentse Musea

Het Platform Drentse Musea heeft als taken kennisdeling en professionele ondersteuning van alle musea in Drenthe op het gebied van educatie, vrijwilligers, pr en marketing, collectiebeleid en cultureel ondernemerschap. Daarnaast ondersteunt het platform het opstarten van samenwerkingsverbanden voor deze onderdelen en richt het zich op gezamenlijke promotie van alle musea in Drenthe. De individuele musea krijgen ondersteuning bij het duurzaam verbeteren van hun collectie- en publieksgerichte taken met als doel een versterking van het Drentse museumbestel en het museumbeleid.

Puppet International

Puppet International is het internationale poppen- en figurentheaterfestival dat elke twee jaar plaatsvindt in Meppel. De doelstelling van Puppet International is het publiek op een aansprekende en eigentijdse wijze te betrekken en kennis te laten maken bij en van het poppen- en objectentheater en zijn unieke theatervorm. Er is op het gebied van poppen- en objectentheater in Nederland niet veel meer te vinden. In het buitenland geniet deze theatervorm een groots aanzien. Het trekt volle zalen in het reguliere circuit. In Nederland is dit sporadisch te vinden in de theaters. Tijdens dit vijfdaagse festival worden door binnen- en buitenlandse artiesten voorstellingen gegeven op verschillende locaties. Het festival heeft zowel op educatief gebied als op uitgaansgebied voor elk wat wils om het Poppen- en figurentheater te ontdekken of men zich er verder in te laten verdiepen.

Stichting DBF

Stichting DBF kijkt met een toekomstgerichte blik naar de mogelijkheden van voorzieningen in dorpen om deze her te bestemmen, met de overtuiging om bij te dragen aan een betere leefomgeving. Tevens voert Stichting DBF haalbaarheidsonderzoeken naar herbestemming van historische voorzieningen in dorpen. Vanaf april 2017 functioneert Stichting DBF als Meldpunt voor Herbestemming in Drenthe. Stichting DBF is tevens partner in het samenwerkingsverband Herbestemming Noord. Samen met het steunpunt Erfgoed Drenthe en Steunpunt Monumentenzorg Friesland vormen zij een netwerk voor kennisuitwisseling van professionals, erfgoedeigenaren en delen van ervaringen.

Zomerzinnen

Festival Zomerzinnen draait om taal; op schrift of op noten. Zomerzinnen is een festival dat een keer per jaar plaatsvindt, gedurende twee dagen in de zomer (georganiseerd rond de langste dag van het jaar). Het literaire midzomerfestival is laagdrempelig, gezellig en biedt cultuur op niveau. In samenwerking met allerlei literaire organisaties, zoals Biblionet en het Huus van de Taol, biedt Zomerzinnen een podium aan landelijk en regionaal bekende schrijvers, dichters en muzikanten en omkleedt Zomerzinnen het festival met een aansprekend randprogramma van straattheater en horeca.

Cultuurmonitor Drenthe 2017-2020 Editie 1

Assen / Utrecht, februari 2019

Samengesteld door Berenschot in opdracht van provincie Drenthe

Berenschot

provincie **D**renthe